

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

Ascheholdt-
Hansen.

lvad der
orestaar.

3. Opl.

1919

VERDENSKRIGEN 1914-18

8°

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130019370853

0340

HVAD DER FORESTAAR

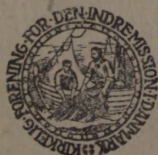
NOGLE ORD OM FREMTID
OG HAAB I DEN HELLIGE
SKRIFTS LYS

VED

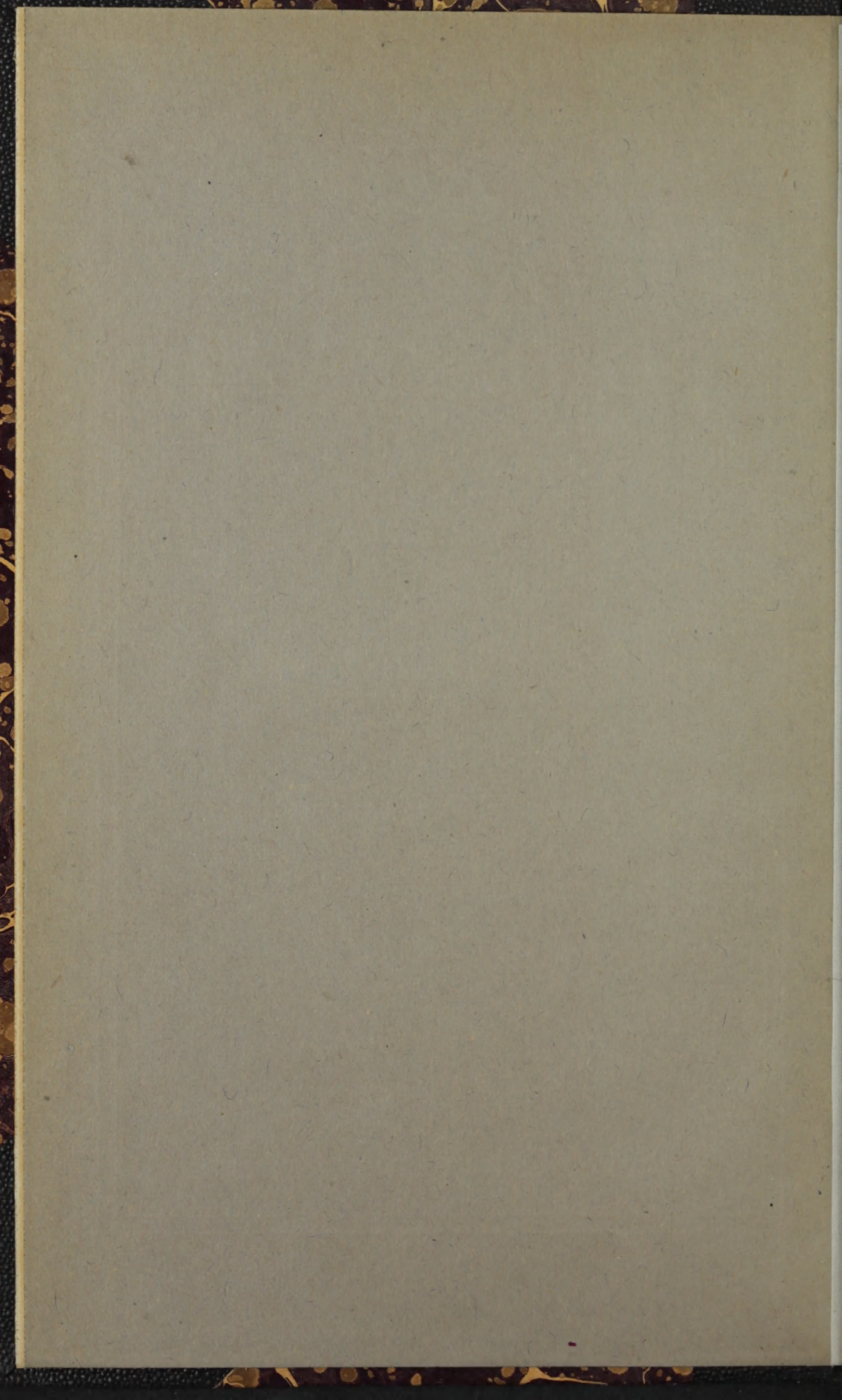
C. ASSCHENFELDT-HANSEN

SOGNEPRÆST I GJERN

TREDIE OPLAG — 7.—9. TUSINDE

O. LOHSE — KØBENHAVN 1918

HVAD DER FORESTAAR

NOGLE ORD OM FREMTID OG HAAB
I DEN HELLIGE SKRIFTS LYS

VED

C. ASSCHENFELDT-HANSEN
SOGNEPRÆST I GJERN

TREDJE OPLAG — 7.—9. TUSINDE

O. LOHSE — KØBENHAVN 1918

Missionærpædagogik
(af J. F. Schmidt)
København B.

INDHOLD

	Side
I. Indledning	3
II. Fremblikket i den gamle Pagt	9
III. Kristi eget Ord om de sidste Tider (efter Evangelie- beretningerne)	13
IV. Den apostoliske Tids Forventning	19
V. Aabenbaringens Bog	36
VI. Det antikristelige Rige	47
VII. Gudsrigets Sejr	63

INDHOLD

I. Indledning	2
II. Fremtidsblikket i den gamle Paagt	9
III. Kristi eget Ord om de sidste Tider (etter Evangelie-beretningerne)	13
IV. Den apostoliske Tids Forventning	19
V. Aandens Røst	36
VI. Det antiktistiske Røst	47
VII. Gudstjeneste, Sejr	63

I. Indledning.

»Det er godt, at man *haaber* og er *stille* til Herrens Frelse.« Saaledes lød Ordet fra Profeten Jeremias, da han sad paa Jerusalems Ruiner. I *Haabet* løftede hans Sjæl sig fra Sorgens Nattemørke til at skue frem mod en ny Dag. — Jeg mindes fra min tidlige Barndom en lille Sang, som vor Lærer i Almueskolen lod os synge, og hvis første Linjer ofte siden har tonet for mig; den begyndte saaledes: »*Haabet* ogsaa blege Kinder farve kan som Rosenblad.« Hvor *Haabet* er udslukt, er kun Fortvivlelsen tilbage. Derfor lod den italienske Digter *Dante* Indskriften over Helvedes Port være denne: »De, som træde herind, maa lade *Haabet* blive tilbage«. Men *Guds Folk* har Forjættelsen om »*en Fremtid og et Haab*« (se Jerem. 29, 11), og det et *Haab*, »*der ikke beskæmmer*«, thi det er bygget paa Guds Kærlighed i Kristus, den Kærlighed, der »blev udøst i vore Hjerter ved den Helligaand, som blev given os« (Rom. 5, 5). Uomvendte Mennesker kan ogsaa have Forhaabninger, men det ender i Skuffelse. Det passer saa vist, hvad Grundtvig synger om »*Verden*«: »Du skuffed' enhver, som havde Dig kær, Du tidlig og sildig dem skuffed' for vist, men grovest til sidst.« »Uden *Haab* og uden Gud«

(Efes. 2, 12), det er den vantro Verdens sørgelige Lod. Vel bruges i Verden ofte dette Udtryk: »Vi haaber«, men det er et Udtryk for Uvished og Usikkerhed, hvormed man just betegner: »men jeg er slet ikke vis paa det.« Men, naar Herrens Ord taler om *Haab*, da betegner det nok, at man *endnu ikke ser* det, men det er just et Udtryk for noget *fuldvist*, noget, der ikke beskæmmer. »I Haabet blev vi frelste« (Rom. 8, 24); dette Ord betegner en fast Vished om Frelse, kun at Frelsens Herlighed endnu ikke tilfulde er til Syne. Naar vi her taler om Haabet, da taler vi om det *levende fuldvisse Haab*, der er knyttet til *levende Tro*.

Blev den levende Gud *Din Gud*, da straalere det levende *Haab* frem. Gud kaldes »*Haabets Gud*« (Rom. 15, 13). Vor Bibel straalere af *Haab*. Fra først til sidst er der en *Haabets Gyldenglans* over Bibelens Vidnesbyrd. Der er store og herlige Ting i Vente for Guds Folk, det skal ende med *Halleluja*. »Vi rose os af *Haab om Guds Herlighed*,« vidner Paulus (Rom. 5, 2), og han ønsker for de hellige i Rom, at de maatte blive »*rige i Haabet ved den Helligaands Kraft*.«

Men ligesaa vist som vor Bibel er fyldt med *Haabets Straaleglans*, ligesaa vist vidner den om, at Vejen til Herligheden gaar gennem *Trængsel*. »Vi maa igen- nem mange Trængsler indgaa i Guds Rige,« hedder det i Apostl. Gern. 14, 22. »*Vær glade i Haabet*,« siger Apostlen, men føjer til: »*udholdende i Trængselen, vedholdende i Bønnen*.« Det at »*lide med Kristus*« er nøje knyttet til det at »*herliggøres med ham*« (Rom. 8, 17). Og i Aabenbaringens Bog Kap. 1, 9 benævner Johannes sig: »*eders Broder og meddelagtige i Trængselen og Riget og Udholdenheden i Jesus*.« Trængselen og Riget knyttes sammen.

Maatte denne lille Bog hjælpe til at gøre Guds Børn *rigere i Haabet*, thi det trænger vi til at blive! Og maatte den hos dig, der endnu staar udenfor Herlighedsforjættelsen, vække Længsel efter at faa Del deri, »*Del i de helliges Arvelod i Lyset*«. Du blev i Din Daab kaldet til den Herlighed. Saa vær da ikke længere »en fremmed og en Udlænding« blandt Guds Folk, men hæv Din Arv i Omvendelse og Tro, at Du kan blive »de helliges Medborger og en af Guds Husfolk« (Efes. 2, 19).

Den *første Menighed* stod, som vi siden nøjere skal se, fyldt med Haab og Forventning, men da Kristendom blev Statsreligion i Romerriget, og Kirken fik lettere Dage, trængtes Forventningen noget tilbage. Den baner sig dog Vej i en sværmerisk Skikkelse gennem *Montanisternes* Sekt, den, Tertullian, en af Kirkens Stormænd i Begyndelsen af det 3die Aarhundrede, sluttede sig til. Vi møde ogsaa en levende Forventning om Herrens Genkomst hos *Pietismen* i 17de og 18de Aarhundrede; man har jo ofte beskyldt Pietismen for Snæversynethed, men paa det Punkt som med Hensyn til Hedningemissionen var den *vidtskuende*.

I nyere Tider har *Irvingianismen* peget stærkt paa Kristi Genkomst, men rigtignok føjet en Del ubibelske og sværmeriske Paastande til ved Siden af, som har svækket Betydningen af dens i og for sig saa berettigede Henvisning til at forvente Herren.

Med endnu langt grovere Vildfarelser fremtræder *Adventisterne*, der ogsaa er ivrige i at tale om Herrens Genkomst. De har ikke faa Kolportører, Mænd og Kvinder, der gaar om og sælger Bøger i Pragtbind, dyre Bøger, der taler om de sidste Ting, men paa adventistisk Vis, og ikke faa køber de Bøger. Ligesaa

er der bleven udbudt en Del Bøger ved Navn: »*Millenniets Daggrø*« (»Millenniet betyder »Tusindaarsriget«). Ogsaa disse Bøger indeholder vovede Paa-stande, der næppe holde Stik. Det samme gælder den Bevægelse, der kalder sig »International Forening for Bibelstudium«.

Men at saadanne Bøger købes og læses, det vidner om en Trang i Guds Folk til at faa Del i den Klarhed, Gud i sit Ord har givet os om, hvad der forestaar, om vor Fremtid og vort Haab. Og det er en *berettiget* Trang. Paulus sagde i Milet i sin Afskedstale til de ældste fra Efesus: »jeg unddrog mig ikke fra at forkynde Eder hele Guds Raad.« Hvad der er os *skænket af Gud* (1 Kor. 2, 12) *at vide*, det er os ogsaa *tjenligt* at vide, det har Betydning for os paa vor Himmelvandring. Men nægtes kan det vel ikke, at Herlighedshaabet har haft en altfor tilbagetrængt Plads i Forkyndelsen. Det, der har skræmmet, har vel været, at man saa Sværmeriet brede sig just ogsaa paa det Omraade. De fleste Sekter, der har syslet ivrigt med dette Spørgsmaal, har villet beregne Dag og Time for Herrens Genkomst, og det lader sig ikke gøre.

Men Tidens Tegn har Herren *budet* os at agte paa, for at vi kunde være vaagne og rede i Forventningen. Og »*rige i Haabet*« kan vi heller ikke blive uden ved at lytte til, hvad Gud har givet os at kende om, hvad der forestaar.

Maatte dette lille Skrift da faa Naade til at tage frem, hvad Herren har givet os at se, ikke lægge til, ikke tage fra, men i aandelig Ædruelighed se Lys i Guds Lys!

II. Fremblikket i den gamle Pagt.

Næsten alle Profeterne skue langt fremefter, frem imod Tiden, da Messias skulde komme. Men Kristi første og andet Komme staar for dem, der saa frem fra det fjerne, ofte som hinanden ganske *nærliggende* Begivenheder. Naar man færdes i Bjerget, som f. Eks. i Svejts, og ser frem mod de høje Toppe, ser det ofte ud, som laa to Bjergtoppe umiddelbart i hinandens Nærhed. Men kommer man hen til Stedet, ser man ofte, at der er ikke faa Mil imellem dem. Saaledes er det ogsaa med det profetiske Fremblik; Mellemtiden mellem Kristi første og andet Komme svandt næsten bort for dem.

Heller ikke Mellemrummet i Tid mellem Kristi Komme og den sidste Dag med den nye Jords Frembrud lægger de Vægt paa. Tusindaarsriget og den nye Jord bliver som eet.

Man kan sige, at Profeterne havde faaet noget af Guds Blik at se paa Tiden med. For Herren er tusinde Aar som een Dag og een Dag som tusinde Aar. Det Mellemrum i Tid, der er mellem Kristi første og andet Komme, hidtil henved 1900 Aar, er kun en liden Stund for Evigheds Gud, om end det efter menneskelig Maalestok synes en lang Tid. Vi forstaar dette Forhold bedre ved at tage et tilsvarende Billede fra det os omgivende Liv. For en Døgnflue f. Eks., hvis Liv er af saa kort Varighed, vilde en Maaned være en uhyre lang Tid. For os er en Maaned kun en kort Tid.

Herren sagde: jeg kommer *snart*. Han har en anden Maalestok for Tiden, end vi Mennesker til daglig anlægge, men Profeter og Apostle følge Herren i dette Syn paa Tiden. Og vi maa ikke sige, at det var en

Fejltagelse. Nej, de har ligesom stillet deres Uhr efter Herrens. Derfor blev den mellemliggende Udviklings-tid mellem Herrens første og andet Komme for dem kun som en liden Stund.

Vi vil ikke nu gaa dybere ind paa de gammeltestamentlige Profetier, det faa vi mere frem i den følgende Udvikling; her vil vi kun antyde Hovedpunkterne, og vi vil se, hvor nøje de gammeltestamentlige Profetier i Hovedtrækkene stemme overens med de nytestamentlige. Det gaar ogsaa paa dette Punkt efter Augustins bekendte Ord: »*Det nye Testamente ligger skjult i det gamle, det gamle ligger aabent i det nye.*»

Blandt de store Profeter, der skue ud mod de sidste Tider, maa vi først nævne Profeten *Esajas*; særligt de to sidste Kapitler (Kap. 65 og 66) skildrer det kommende Herlighedsrige med Dommen over Verdensmagten og rækker helt frem til »nye Himle og en ny Jord« (Esajas 65, 17).

Meget rigt er Fremtidsblikket hos Profeten *Ezekiel* fra Kap. 37 til Kap. 48 i hans Bog. I Kap. 37 fortælles os om Profetens Vandring i Dødningedalen, Dalen, der var fyldt med mange og *saare tørre* Dødningeben. Da Profeten paa Herrens Bud talte Guds Ord over dem, begyndte det at rasle i de tørre Ben, de samlede sig, der kom Sener og Kød paa dem og Hud derover, »men der var ikke Aand i dem,« staar der. Men da Profeten paa Herrens Bud blev ved at spaa over dem, kom der Aand i dem, og de blev levende, en saare stor Hær. — Og Herren forklarede Synet for Profeten som gaaende paa *Israels Folks Fremtid*. Men af Sammenhængen ses det klart, at det er Israels Fremtid i de *sidste Tider*. Dette Folk, med hvis Forhaabning det synes

ude, skal blive fyldt med Livet fra Gud i de sidste Tider, og det skal komme tilbage til Israels Land.

Hvem kan i vor Tid lade være med at tænke paa den Bevægelse mellem Israels Børn, der kaldes *Zionismen*; det rasler i de tørre Ben, men endnu er Bevægelsen kun national, ikke baaret af Guds Aand, ganske som Profeten saa det i Synet, at de tørre Ben sammenføjedes til et Legeme, men »der var ikke Aand deri«. Men Vækkelsen fra det høje vil komme, og denne Begivenhed, Israels Omvendelse, indleder Tiden for Herrens Genkomst. Og har vi ikke nylig oplevet som noget saare glædeligt i denne grufulde Verdenskrig, at Jerusalem og det hellige Land er bleven udfriet fra Hedningernes Vold. »Jerusalem skal nedtrædes af Hedningerne, indtil Hedningernes Tid fuldkommes,« har Herren sagt (Luk. 21, 24). Tyrkernes Fod havde i mange Aarhundreder nedtrampet Jerusalem. Men nu er deres Tid forbi. Dette er et stort Tidens Tegn.

I Ezekiel Kap. 38—39 skildres Forhold, som peger klart hen paa *Antikristen* og Dommen over ham, hvilket vi senere skal komme tilbage til. Og i Kapitlerne 40—48 ser Ezekiel herlige Syner om en dejlig Tid, hvor det genfødte Israel synes at være Midtpunktet for en Strøm af Liv, som derfra udgaar til Folkene. Vi vil kun pege paa Synet i Kap. 47 om den lille Kilde, der udsprang fra Templets Tærskel og derfra strømmede med stedse dybere Væld ud i det døde Hav og gjorde dette frisk. — Hele Skildringen peger hen paa den Tid, Skriften kalder *Tusindaarsriget*, om hvilken Tid Paulus i Rom. 11, 15 siger, at den skal være som »Liv ud af døde«.

I *Daniels Bog*, som vi siden nærmere skal betragte, har vi ogsaa store Fremtidssyner. *Antikristens* Re-

gimente i den sidste Tid ser Daniel forud, men ogsaa, hvorledes Verdensmagten, der fik sit Udtryk i det store Billede, Nebukadnesar saa i Drømme, skulde knuses af den lille Sten fra Klippen, og denne Sten — Billedet paa *Guds Rige* — skulde blive et Bjerg, der fyldte hele Jorden. I Kap. 7, 18 spaaer han om, hvorledes »den højestes hellige skal modtage Riget og besidde det evindeligt.«

Ogsaa Profeten *Joel* taler i sin Bogs tredie Kapitel om *Herrens Dag*, om Dommen. Profeten *Habakuk*, der i Kap. 2, 1 siger: »jeg vil staa paa min Vagt og stille mig paa Varen og spejde for at se, hvad han vil tale til mig — — —,« ser fra sit profetiske Udkigssted et dejligt Syn, hvorledes »*Folkeslagene til sidst skulde arbejde sig trætte*« (hvor passer dette Udtryk ikke nøje ogsaa til denne frygtelige *Opslidningskrig* mellem Folkene, vi har været Vidne til), og »*Jorden fyldes med Erkendelse af Herrens Herlighed, som Vandene, der dække Havet*« (*Habakuk* 2, 13—14).

Og saa har vi Profeten *Sakarias's* Fremtidssyner. Han skuer *Israels Omvendelse* i de sidste Tider; (»der skal blive *Lys ved Aftenstid*« (*Sak.* 14, 7)) og *Guds Riges* herlige Aabenbarelse (alt, selv det mindste, skal da være »*helliget Herren*« (*Sak.* 14, 20)).

Vi ser, at der er *tre faste Hovedlinier* i dette Fremtidsbillede, der tydelig møder os allerede i den gamle Pagts Fremtidsblik; nemlig: 1) *Israels Omvendelse*, 2) *Antikristens Komme og Dommen over ham* samt 3) *Herlighedsriget* hernede i den gamle *Jords Aften-tid* og omsider den nye *Jord*. Disse Hovedlinier vil vi atter og atter møde i Skriften, og de to første løber en Tid tilsyneladende jævnsides med hinanden.

III. Kristi eget Ord om de sidste Tider (efter Evangelieberetningerne).

Vi vil først nævne Ordet fra Bjergprædikenen i *Matth. 5, 5*: »Salige er de sagtmødige, thi de skulle arve Jorden.« Denne Forjættelse peger fremad paa den Tid, da Guds Folk skal *regere med Kristus*. Hvis der ved Jorden tænkes paa *denne* Jord, viser Herrens Forjættelse hen til Tusindaarsriget. Ellers peger det hen paa den *nye* Jord. Ej Hærmagt, ej Kapital skal arve Jorden, men Herrens smaa.

Saa er der den anden Bøn i »Fader vor« (*Matth. 6, 10*): „Komme dit Rige“. Den peger ikke blot hen paa Guds Riges Komme ved Sjæles Omvendelse og Guds Folks Helliggørelse, men ogsaa paa *Herlighedsriget* i dets afsluttende Fylde: *Faderens Rige*.

Den Tid, vi nu leve i, er med Rette bleven benævnt *Aandens Rige*, den Tidsperiode, i hvilken Gudsriget er mere skjult, er i »*de ringe Ting*«s Dage. Udvortes synes denne Verdens Herre at regere. Det er om denne »nærværende Tid,« Apostlen skriver: »Eders Liv er skjult med Kristus i Gud« (*Coloss. 3, 3*). Men han føjer til: »Naar Kristus, vort Liv, aabenbares, da skulle ogsaa I aabenbares med ham i Herlighed.«

Sønnens Rige, Kristi Rige i særlig Forstand, begynder ved *hans Tilkommelse* med Dommen over Antikristen, med at Satan bliver bundet, den første Opstandelse finder Sted, og Tusindaarsriget indtræder. »Derpaa kommer,« som Paulus skriver i *1 Cor. 15, 24 og 28*, »Enden, naar han overgiver Gud og Faderen Riget,« da »Sønnen selv skal underlægge sig ham, som har underlagt ham alle Ting, for at Gud kan være alt i alle.«

Det er dette *Gud Faders Rige*, det afsluttende Rige, hvis Komme vi i den anden Bøn skal bede om.

I Lignelsen om *Klinten eller Ugræsset blandt Hveden* taler Herren (Matth. 13, 40—43) om Verdens Ende, da »*Menneskesønnen skal udsende sine Engle*, og de skal sanke ud af *hans Rige* alle Forargelserne og dem, som gør Uret, og de skulle kaste dem i Ildovnen; der skal være Graad og Tænders Gnidsel. Da skulle de retfærdige *skinne som Solen i deres Faders Rige*.«

I Matth. 19, 28 siger Herren til Apostlene: »Sandelig siger jeg Eder, at I, som har efterfulgt mig, i *Igenfødselen*, naar *Menneskesønnen sidder paa sin Herligheds Trone*, skal sidde paa tolv Troner og dømme Israels tolv Stammer.«

»*Igenfødselen*« betegner her Overgangen fra den nærværende til den tilkommende Verden, den gamle Jords Fornyelse til Herlighed, hvortil Begyndelsen sker ved Tusindaarsriget; til dette Rige sigtes der vistnok, naar der tales om »*Menneskesønnens Herligheds Trone*«, eftersom Apostlene siges (i det genfødte omvendte Israel) at skulle regere med Kristus.

Men denne Jordens Igenfødselse ledsages som enhver Fødsel af mange *Fødselsveer*. Og disse Veer taler Herren om i Matth. 24, hvor han som Tegn for sin Genkomst nævner: *Krige* og *Rygter om Krige*, *Hungersnød*, *Pest*, *Jordskælv*, alt dette som »*Veernes Begyndelse*«. Fremdeles *Forfølgelse* af de hellige, og *falske Profeters Fremkomst*; endvidere, at »*Lovløsheden vil blive mangfoldig* og *Kærligheden derfor kold hos de fleste*.« Det er den *antikristelige Frafaldstid*, Herren peger paa. Men tillige nævner Herren som et glædeligt Tegn, at Tiden kort før hans Genkomst skal være en stor *Missionstid*, da *Guds Riges Evangelium* skal prædikkes i hele Verden til et *Vidnesbyrd* for

alle Folkeslagene; og da skal Enden komme.« En lys Forjættelse for Hedningemissionen. Saa nævner Herren, at *Himmelens Kræfter skal rystes*, der skal ske Tegn i Sol og Maane og Stjerner. Og saa skal »*Menneskesønnens Tegn* vise sig paa Himmelen«. Hvorledes dette Tegn skal forstaas, er os ikke aabenbaret. Men alle »*Jordens Stammer* — derved forstaas de med Hjertet jordbundne Skarer — *skal jamre sig*. Og de skal se Menneskesønnen komme med Kraft og megen Herlighed. Og han skal udsende sine *Engle med stærktlydende Basun*, og de skal samle hans udvalgte fra de fire Vinde, fra den ene Ende af Himmelen til den anden.»

Engle-Basunen peger hen paa *Jubelaaret* (hvert 50de Aar) i det gamle Israel. Med Basunklang (paa hebraisk: »Jobel«, deraf vort Jubel) indlededes dette dejlige Aar, der bragte Frihed og gode Kaar for de trælbundne og fattige. Jubelaaret er et Forbillede paa Herlighedsriget, hvortil de hellige skal samles fra alle Jordens Kanter ved Englebasunen.

Herren ligner den Tid, der da skal oprinde for hans Folk, ved en *Sommertid* (se Matth. 24, 32), og i Lukas 21, 28 siger han: »Naar disse Dage begynde at ske, da ser op og opløfter Eders Hoveder, efterdi Eders *Forløsning stunder til.*«

Baade, som nævnt, i Matth. 24 og i Luk. 17 skildrer Herren det *store Frafald*, der skal gaa forud for hans Genkomst, idet han siger, at det skal være som paa *Syndflodens Dage* og paa *Loths Dage*. Tiden skal være gudløs, *materialistisk*, jordbundet, gennemverdslig; »de agtede det ikke,« siger Herren, hvad Noah vidnede, og saaledes vil de sidste Tiders vantro Slægter agte Guds Ord for Tant. *Materialismen*, det gennemverdslige Sind, bliver den *største Fare* for vor

Slægt, Djævelens virksomste Middel til at hindre eller svække Troslivet.

I Lukas 18, 8 staar det alvorsfulde Ord fra Herren: »*Mon Menneskesønnen, naar han kommer, vil finde Troen paa Jorden?*« Det peger hen paa mørke Tider.

Hele Kap. 25 hos Matthæus peger paa de sidste Tider. Først har vi Lignelsen om *Brudejomfruerne*. *Alle slumrede de ind*, da Brudgommen *tøvede*. Det forudsiger, at Forventningen vil slappes gennem Tiderne ogsaa hos dem, der dog havde Troens Olie, hvad der i Sandhed er gaaet i sørgelig Opfyldelse. Hvor tilbagetrængt er ikke Forventningen om Herrens Genkomst! Hvor sjældent tales der ikke endnu blandt Guds Børn om dette Punkt, der fyldte den første Menighed saa stærkt!

»*Men ved Midnat skete Anskriget.*« Da det var mørkest, lød Vægterrosten: Brudgommen kommer!

Mon ikke Anskriget er begyndt at lyde i vor Tid. Vel den, der har Olie i sin Lampe! Da vil det opfyldes, hvad der staar i Matth. 24 og Luk. 17: »To Mænd skal være paa eet Leje; den ene skal tages med, og den anden skal lades tilbage.« »To Kvinder skal male paa samme Kværn; den ene skal tages med, og den anden skal lades tilbage.«

Efter Lignelsen om Brudejomfruerne følger den om de *betroede Talenter*. De tro Tjenere blev »*sat over meget*«. Ogsaa dette peger vist nok hen paa Tusindaarsriget, da de hellige skal regere med Kristus her paa Jord.

Endelig slutter Matth. 25 med det *mægtige Dommedagsbillede*, den *sidste store Dom*, der følger efter Tusindaarsriget. Da skal den sidste og evige Skilsmisse finde Sted mellem Guds Folk og Verdens Folk,

mellemFaarene, der lød den gode Hyrdes Røst, og Bukkene, der stødte ham fra sig.

Derefter kommer saa den nye Jord for de frelstede og den evige Ild for de fortabte.

Men det er Jesu Kristi Villie, at hans Tjenere stadt skal forvente ham. Læs hans Ord i Lukas 12, 35—40: »Eders Lænder være omgjordede, og eders Lys brændende. Og værere I ligesom Mennesker, der *venter paa deres Herre*, naar han vil bryde op fra Bryllupet, for at de straks, naar han kommer og banker paa, kunne lukke op for ham. Salige er de Tjenere, som Herren finder *vaagne*, naar han kommer. — — Og dersom han kommer i den anden Nattevagt og kommer i den tredie Nattevagt og finder det saaledes, da er disse Tjenere salige.«

Altsaa Tjenerne skal forvente ham baade i anden og i tredie Nattevagt, vistnok de vanskeligste Tider at holde sig vaagen i (fra 9—12 og fra 12—3). Første og sidste Vagt er ikke saa svære at vaage i, thi da er dels den svundne Dag saa nær, dels den nye Dag ved at grye. Men Herren vil, at hans Tjenere skal vente ham til enhver Tid, thi »Menneskesønnen kommer i den Time, *I ikke mene*« (Lukas 12, 40). Tid og Time har Faderen forbeholdt sin egen Magt. Men den aarvaagne, tro Forventning af Herrens Komme skal præge Guds Folk. Dog det skal ikke være med Hænderne i Skødet. Nej, hans Tjenere skal være i fuldt Arbejde for ham; det fremgaar af Herrens Ord (Lukas 12, 42—43): »Hvem er vel den tro og forstandige Husholder, som Herren vil sætte over sit Tyende til at give dem den bestemte Kost i rette Tid? *Salig er den Tjener, hvem hans Herre, naar han kommer, finder handlende saaledes.*«

I Johannes' Evangelium har vi Herrens Ord om, at

han vil komme igen og tage sine Venner til sig (Joh. 14, 3). Af Joh. 21 Slutning hører vi, at Herrens Ord til Peter om Johannes: »Dersom jeg vil, at han skal blive, indtil jeg kommer, hvad vedkommer det Dig?» var bleven forstaaet omkring i Kristenheden, som om Herren vilde komme igen, før Johannes døde. Men i Joh. 21, 23 føjes til: »Og Jesus havde dog ikke sagt til ham, at han ikke skulde dø, men: »Dersom jeg vil, at han skal blive, indtil jeg kommer —«.

Der gik et Suk gennem Apostelmenigheden, da Johannes døde, og Herren endnu ikke var kommen igen. Herrens: »jeg kommer *snart*« maatte udstrækkes paa længere Tid efter *menneskelig Maalestok*. Men dette Suk vidnede om, hvor inderligt Forventningen levede i den første Menighed, saaledes som det er Herrens Villie, at den skal leve i hans Folk til alle Tider. Den apostolske Menighed følte, hvorledes dens Liv og Kraft var nøje knyttet til denne Forventning af Herren. Dette vil vi se ved at betragte de mangfoldige Ord, Apostelbrevene indeholder om dette Punkt. Vi vil fremdrage en Del Ord derom ud fra de hellige Skrifter, fra Apostenes Gerninger af og indtil Johannes Aabenbaring.

IV. Den apostolske Tids Forventning.

»Min Sjæl længes efter Herren mere end Vægtene efter Morgenens, Vægtene efter Morgenens«. Psalme 136, 6.

Vi kan med Rette sige, at den apostolske Menighed levede og aandede, led og stred, arbejdede og virkede bestandig med *Herrens Genkomst* for Øje. Enden der prædiktes for Jøder og Hedninger, eller der i

Brevene vidnes for de hellige, altid møder os Henvisningen til *Herrens Dag*.

Det Haab, der møder os hos de Kristne fra den første Menigheds Tid, er ikke blot et »*Enkeltmandshaab*«, i Kraft af hvilket den enkelte haaber paa *sin* personlige Fuldendelse, paa at komme hjem til Herren. Det er jo det almindelige i vore Tider, at Haabet drejer sig mest alene om dette. Vi møde dette ogsaa enkelte Steder som f. Eks. i 2 Cor. 5, 8, hvor Paulus taler om, at han jo helst vilde »overklædes«, hvormed han mener: opleve Herrens Genkomst og faa sit Legeme *forvandlet* til Uforkrænkelighed; men han føjer til, at han dog ogsaa gerne vilde »vandre *bort fra Legemet*«, for at »være *hjemme hos Herren*«. Ligesaa taler han i *Filippenserbrevet* Kap. 1, 23 om, at han »staar *tvivlraadig imellem de to Ting*«, nemlig hvad han skulde ønske sig: at leve eller at dø; da føjer han til: »*Jeg har Lysten til at bryde op og være sammen med Kristus*, thi dette var saare meget bedre.«

Enkeltmandshaabet bestaar i Haabet om, at den troende Sjæl maa naa hjem i *Paradis* efter Herrens Ord til Røveren paa Korset: »I Dag skal Du *være med mig i Paradis*,« hjem til en salig *Trøst* efter Ordet om Lasarus: »nu *trøstes han*« (Luk. 16, 25), og ligesaa til *Hvile* (Joh. Aab. 14, 13: salige de døde, der dø i Herren herefter. De skal *hvile* fra deres Møje), til *Sabbatshvilen*, hvor Venner skal kunne tage imod den frelste Sjæl i de evige Boliger (Luk. 16, 9), hvor vi skal være i Samfund med Abraham, Isak og Jakob, med alle de hellige, »de fuldkommede retfærdiges *Aander*« (Heb. 12) og vente paa Opstandelsens Morgen. Det Haab har altid levet i Menigheden og været *det enkelte Guds Barns Trøst*.

Men i den apostolske Tid er det saaledes, at den

enkelte knytter sit Fremtidshaab ikke saa meget til Mellemtilstanden i Dødsriget, men til *hele Menighedens Fuldendelse* og Frelse til en fuldkommen Heligheds- og Herlighedstilstand. Ja, Haabet gik jo endnu videre, til den forklarede Fuldendelse af selve Himmel og Jord, til nye Himle og en ny Jord, til det himmelske Jerusalem, »*alle Tings Genoprettelses Tider*«. Haabet favner vidt, har et bredt Vingefang i den apostolske Tid. Det er i Forhold dertil blevet en Del indsnevret i Kirkens senere Tider. Maatte Gud faa *vore Hjerter udvidet ogsaa med Hensyn til Haabet!*

Vi vil begynde med Apostlenes Gerninger. Paa selve *Himmelfartsdagen* kundgøres *Herrens Genkomst* ved Englerøst. Engle havde forkyndt Kristi Fødsel og hans Opstandelse; nu forkynde de ogsaa hans *Tilkommelse*: »Denne Jesus, som er optagen fra Eder til Himmelen, skal *komme igen* paa samme Maade, som I have set ham fare til Himmelen.«

Da Peter prædikede for Jøderne i Salomons Søjlegang efter Helbredelsen af den lamme (ved den skønne Tempeldør) og formanede dem til Omvendelse, taler han lige med det samme om »*alle Tings Genoprettelses Tider*«, da *Kristus* skulde *komme igen*. Det er et dybt og herligt Ord for det samme, som vi i en af vore Forventningssalmer i vor danske Kirkesalmebog finde gengivet saaledes: »Straal frem, Du frydefulde Dag, med Fromme, *paa hvilken alt saa vel i Lag skal komme.*« Den Kvinde, der skrev den Salme, efter Sigende en jævn Borgerkone fra Maribo, der levede paa Kristian d. 4.s Tid, *Ellen Andersdatter* er hendes Navn, har været fyldt med en inderlig Forventning om Herlighedsdagen. Derfor hører denne Sang til dem, der aldrig bliver forslidte. Den er sprun-

get dybt ud fra Livets Aand, derfor har den sin ejendommelige Livskraft som ogsaa mange andre Psalmer.

Men lad os lægge Mærke til, at Apostlen Peter straks lader Herligheds-Haabets Lys skinne for de Jøder, han hin Dag vidnede for (se Apostl. Gern. 3, 21).

Herlighedshaabet i Apostlen Paulus' Breve.

»Vi rose os af Haab om Guds Herlighed,« saaledes vidner Paulus, som før nævnt, i Rom. 5, 2.

Og Betydningen af dette Herlighedshaab fremdrager han nu overfor *alle Kristenlivets forskellige Forhold*.

Overfor Guds Børns *Lidelser*, overfor *Korset* og al anden Trængsel hernede maler han med stærke Farver Haabet om den kommende Herlighed i Rom. 8, 18—25.

Han viser, hvorledes »den nærværende Tids Lidelser ikke er at regne imod den Herlighed, som skal aabenbares paa os.« Og idet han ser hen til det Suk, der gaar gennem *hele Skabningen*, gennem alt, hvad af jordisk Rod oprandt, denne Skabning, der er lagt under Forkrænkelighedens Trældom, vidner han om et Haab ogsaa for dette Suk. »*Skabningens Forlængsel*«, siger han, »venter paa Guds Børns Aabenbarelse,« paa »Guds Børns Herligheds Frihed«, altsaa paa en *Gyldentid*, der hænger sammen med, at Herlighedsriget bryder frem for Guds Børn.

Og i Rom. 8, 23 peger han paa, at dette Suk efter en Forløsning ogsaa for *Legemet* kender ogsaa de, der har Aandens Førstegrøde.

Hvor er det godt at vide, naar vi sukke under legemligt Tryk, Sygdom, Træthed, hvad det monne være, at der en Gang, naar Kristus kommer igen, skal

blive en Udløsning ogsaa for Guds barnets Legeme, og at hele den maalløse Skabning, som jo er dannet af samme Stof som vort Legeme, skal blive delagtig i Herligheden. *Paa hvad Maade* Gud vil gøre det, er ikke sagt os. Men Haabet lyser ogsaa over al *Skabningens* Suk og Trællekaar i den nærværende Verden.

Hvor godt at dvæle ved denne kommende Herlighed, det kan bære oppe i Jordelivets sure og trange Tider!

I Rom. 11, 15 knytter Paulus (svarende til Profetien i Esekiel 37) *Jødefolkets Omvendelse* til Frembruddet af den kommende Herlighed. Han siger, at »dersom Jødernes Forkastelse er Verdens Forligelse, (idet Evangeliet gik ud til Hedningefolkene først), *hvad bliver da deres Antagelse andet end Liv ud af døde?*« — Det hører med til de allersidste Tiders herlige Trøst, at Herrens gamle Ejendomsfolk skal blive levende i Aanden, og at der derudfra skal fremvælde en Strøm af Liv over Jord, thi da kommer Kristus igen.

I Rom. 12, 12 hedder det: *Værer glade i Haabet!* Og i Rom. 13, 11—12, hvor Apostlen taler om de *helles Vækkelse*, underbygger han sin Formaning med at henvise til: »*nu* er vor Frelse *nærmere*, end da vi bleve troende. *Natten* er fremrykket, *Dagen* er kommen nær.« Derfor *lysvaagen*, Guds Folk!

I Rom. 15, 13 ønsker han dem: »*Haabets* Gud fylde Eder med al Glæde og Fred, idet I tro, at I kan blive *rige i Haabet* ved den Helligaands Kraft.« Han sætter Haabet som en *Rigdom*, en Kilde til mere fuld *Glæde og Fred* i Troen.

I 1 Kor. 1, 7 knytter Apostlen *Fremgang i Naadegaver* til den levende *Forventning af vor Herres Jesu Kristi Aabenbarelse*.

De to Ting *hører sammen*.

I 1 Kor. 4, 5 formaner han Guds Børn til ikke at være overilede i Bedømmelsen af eget eller andres Arbejde i Herrens Gerning, men bide paa *Lyset ved Kristi Genkomst*. »Dømmer ikke noget før Tiden, *indtil Herren kommer*.« Da kommer alt »*for Lyset*«, og »*Hjerternes Raad aabenbares*«.

I 1 Kor. 6, 2—3 revser han de helliges indbyrdes Stridigheder, at de endog søgte Dom hos den hedenske Øvrighed, ved at henvise til, at *de hellige* jo en Gang »*skal dømme Verden*«.

De kommende Højheds- og Herlighedskaar drages frem som en Tugt, en Beskæmmelse for deres usle Færd med juridiske Retsstridigheder om Jordens Ting mellem dem indbyrdes. Det burde de hellige selv kunne dømme i. Hvor godt, naar Guds Børn søge deres Tvistepunkter afgjorte indenfor Samfundet. Der- til skal *Fremtidshaabet* hjælpe.

I 1 Kor. 7, 29 søger Apostlen at hjælpe de troende til at se paa jordisk Gods med det rette Blik, at have det »*som de, der ikke have det*,« ikke at være bundet dertil, ved at henvise dem til, at »*Tiden er kort*.«

Og i 1 Kor. 11, 26 minder han dem om, at deres *Altergang* skal være en Forkyndelse af Herrens Død, »*indtil han kommer*.«

Ogsaa der, ved Nadveren, skal Herrens Genkomst lyse for dem.

I 1 Kor. 15de Kapitel, Opstandelseskapitlet, taler Apostlen i V. 23 til 28 om den *første* og *anden* Opstandelse, *Sønnens Rige* (Tusindaarsriget) og *Faderens Rige*, hvormed Guds Rige naar sin evige Ful- endelse.

Med *Henblik til denne herlige Fremtid* formaner han dem til *frimodigt Arbejde* i Forvisning om, at Ar-

bejdet skal ikke blive forgæves, saa sandt det gøres i Herren.

I 1 Kor. 16, 22, hvor Apostlen taler et mægtigt *Vækkelsesord* til dem, der »ikke elske Herren«, skærper han det ved at føje til: »*Maran Atha*«, hvilket betyder: *Herren kommer*. Ogsaa til Vækkelse for Verden skal Ordet om Herrens Genkomst frem.

Med alt dette for Øje forstaa vi, at det var *Genstand for Paulus's stadige Bøn*, at de hellige maatte faa »*Hjertets Øjne oplyste til at kende, hvilket det Haab er*,« Herren kaldte os til (Efes. 1, 18).

Det skal ogsaa vi bede om for Guds Folk, ikke mindst for os selv.

I Filipp. 1, 6 og 10 ser Apostlen hen til »*Jesu Kristi Dag*« som den Termin, da Herrens gode Værk vil være fuldendt i de hellige, da ikke blot Verden vil være moden til Dom, men *Bruden smykket til at tage imod sin Brudgom*, (»rene og uden Anstød til Kristi Dag«).

Det samme møder vi i 1 Thessal. 5, 23 (»han selv, Fredens Gud, helliggøre Eder ganske og aldeles, og gid Eders Aand og Sjæl og Legeme maa bevares helt og holdent, uden Dadel i vor Herres Jesu Kristi Tilkommelse«).

Ogsaa i Filippenserbrevet Kap. 3, 20—21 knytter Paulus de helliges »*Borgerskab i Himmelen*« til *Forventningen* om, at derfra vil Frelseren komme for at »*forvandle vort Fornedrelses Legeme til at blive ligedannet med hans Herligheds Legeme*.« Derfor synger vi i Psalmen: »Rejs op, Dit Hoved, o Kristenhed, i Himlen du har hjemme, der er dit Hjerte, der er din Skat, derfra han kommer med Æren brat«.

I Filipp. 4, 5 opmuntrer Paulus til *Sagtmodighedsindet* ved at henvise til: »*Herren er nær*«. Han er nær,

der »udfører Ret efter Sandhed« og afskaffer det onde Ord: Magt er Ret. Derfor kun *stille*, bi og taal — til Herren kommer.

I 1 Thessal. 1, 10 nævner Apostlen dette, *at forvente Kristus*, som noget af det allerførste, Mennesker skal ind i, naar de omvender sig. Han siger til de Hedningekristne i Thessalonika: »I vendte om til Gud fra Afguderne for at tjene den levende og sande Gud og *vente paa hans Søn fra Himlene.*«

Det var altsaa ikke noget, Apostlene ventede med at forkynde til længere hen i Kristenlivet. Nej dette: at vende om til at tjene den levende og sande Gud og saa dette: at *vente paa hans Søn*, følges ad. Dertil omvendes Mennesker: »til at tjene Gud og *forvente Kristus.*«

Baade 1ste og 2det Thessalonikerbrev er fyldt med Ord om *Kristi Genkomst*. I 1 Thessal. 4, 13—18 trøster han Thessalonikerne med, at de Kristne, der døde før Kristi Genkomst, dog skulde komme med til det store Møde med Herren ved hans Genkomst. Thi »*de døde i Kristus*« skulde opstaa ved hans Tilkommelse og sammen med de overlevende Kristne (hvis Legeme forvandles til Uforkrænkelighed »i et Nu, i et Øjeblik, ved den sidste Basun«, se 1 Kor. 15, 52) *møde Herren i Sky.*

Apostlen henviser her til den *første Opstandelse*, der efter Ordet her (1 Thessal. 4, 16) altsaa bliver alle dem til Del, der »*døde i Kristus.*«

Saa trøster hverandre med disse Ord!« siger Paulus (1 Thess. 4, 18), og han kalder (V. 15) denne Trøst et »*Herrens Ord*« (»dette sige vi Eder med Herrens Ord«). Vi finder denne Trøst skønt udtalt i det lille Psalmevers:

Kristne, hvilken Morgenrøde,
 Mange sure Timer værd,
 Naar vi levende og døde
 Mødes med vor Herre kær.
 Skal i Himlens Glans og Ære
 Evig med vor Frelser være,
 Love Gud med Englerøst,
 Husker: det er Herrens Trøst!

I 1 Thessal. 5te Kap. taler Paulus om, hvorledes *Herrens Dag* vil komme *brat* over dem, der sove, over »Nattens eller Mørkets Børn«, »Lysets og Dagens Børn« maa være »ædrue og vaagne« og bære »*Frelsens Haab som Hjelm*«. Paa dette vaagne, straalende Haab skal Herrens Stridsmænd kendes, som Soldaten kendes paa Hjelmene.

I 1 Thessal. 1, 7—10 hedder det: »*Ved den Herres Jesu Aabenbarelse fra Himmelen* med sin Krafts Engle« bliver der *Hvile* for Herrens Folk, som nu trænges af Verden, men »*evig Undergang bort fra Herrens Ansigt og fra hans Vældes Herlighed*« over dem, »der ikke lyde vor Herres Jesu Evangelium«. Paa hin Dag kommer Herren »for at herliggøres i sine hellige og beundres i alle dem, som have troet.«

Da hele Verden skue skal
 Foragtet Sten med Himmelglans at funkle,
 Og alle Stjerners lyse Tal
 kan ej den Herlighed og Glans fordunkle.

Men der skal gaa *noget forud for Herrens Dag*, noget meget alvorligt. Derom ved Paulus god Besked, og derom minder han sine Læsere i 2 Thessal. Kap. 2, ligesom han havde sagt dem dette, da han var hos dem (Kap. 2, 5). Det, der skal komme først, før Herrens Dag kan komme, er det *store Frafald*, der naar sit Højdepunkt med »*det Syndens Menneske*«. Det er

det, Herren har talt om, da han lignede Tiden forud for sit Komme ved en Tid som *Noahs Dage* og som *Loths Dage* i Sodoma, eller da han sagde: »Mon Menneskesønnen, naar han kommer, vil finde Troen paa Jorden?«

Paulus siger med Hensyn til Tidspunktet for Herrens Genkomst: »Lad ingen bedrage Eder i nogen Maade; thi først maa jo *Frafaldet* komme, og *Syndens Menneske* aabenbares, *Fortabelsens Søn*, han, som sætter sig imod og ophøjer sig over alt, hvad der kaldes Gud eller *Helligdom*, saa at han sætter sig i *Guds Tempel* og udgiver sig selv for at være Gud.« Det er Antikristens Komme, der peges paa.

Og Paulus taler om, at der er *det*, der holder hint *Syndens Menneske tilbage*, og *den*, der holder tilbage, indtil han, den *lovløse*, aabenbares.

Han mener sikkert med *det*, der holder ham tilbage, den bestaaende *Retsorden*, Samfundssamvittigheden, den borgerlige Lov, der dæmmer op mod Lovløsheden. Og ved *den*, der holder tilbage, maa forstås den, der repræsenterer denne Retsorden, Øvrigheden i sin øverste Repræsentant, enten det nu er en Konge eller en Præsident.

Men til sidst bryder Lovløsheden (Anarkiet) igennem alle Dæmninger, og da kommer den meget trange Tid.

Men da kommer ogsaa den Herre Jesus og dræber og tilintetgør ved sin Tilkommelses Aabenbarelse med sin Munds Aande den lovløse, hvis Komme sker »ifølge Satans Kraft med al Løguens Magt og Tegn og Under«.«

Da knækkes Verdensmagten for bestandig.

Guds Folk skal kunne sejre ogsaa i denne sidste Kamp.

I 2 Timoth. 1, 12 siger Paulus: »Jeg ved, til hvem jeg har sat min Tro, og jeg er *vis paa*, at han er mægtig til at *vogte paa den mig betroede Skat til hin Dag.*« Herren er en Vogter over sine Venners Skat, og deres Skat er Troens Liv, det evige Liv. Den Skat skal derfor ingen kunne tage fra de ærlige Guds Børn, end ikke Antikristen.

Men jeg ved, paa hvem jeg bygger,
Og siden ved jeg, han sikkert mægter
Min Skat for mig at vogte til sin egen store Dag.

Herligheden, der ved Kristi Tilkommelse venter dem, der *holder ud*, betegner Apostlen i 2 Timoth. 2, 12 saaledes: »Dersom vi holde ud, skal vi ogsaa *være Konger med ham.*« Denne »Kongemagt« med Kristus henviser til Tusindaarsriget.

Den antikristelige Tids Mennesker skildres i 2 Timoth. 3, 1—5 med nitten uhyggelige Karaktermærker.

Men »Retfærdighedens Krans« henligger til alle dem, som »*have elsket Herrens Aabenbarelse*«, glædet sig til den (2 Timoth. 4, 8).

I Titus 2, 13 nævner Paulus som Frugten af Guds Naades Virken i Mennesker ikke blot dette, at Guds Naade »opdrager til at forsage Ugudeligheden og de verdslige Begæring«; men ogsaa dette, at Naaden virker *Forventning* om »*det salige Haab og den store Guds og vor Frelses Jesu Kristi Herligheds Aabenbarelse.*«

Saaledes møde vi helt igennem i Paulus's Breve som den røde Traad Blikket fremad mod Herrens Dag, en *levende Forventning*. Anderledes kan Apostelen ikke tænke sig de hellige; ganske som Herren sagde det: »*I skal være som Mennesker, der vente paa*

deres Herre, naar han vil bryde op fra Brylluppet« (Lukas 12, 36).

Paulus og Apostelmenigheden havde lyttet til Ordet fra vor Herre Jesus: »Vorder ogsaa I rede; thi Menneskesønnen kommer i den Time, som I ikke mene.«

Men Herren sagde ogsaa (Mark. 13, 37): »Hvad jeg siger Eder, det siger jeg alle: *Vaager!*«

Forventningen i de øvrige Breve.

I Hebræerbrevet staar der, i Kap. 3, 6: »Kristi Hus er vi, *saafremt vi fastholder Haabets Frimodighed og Ros urokket indtil Enden.*«

Haabet hører med til det, der maa fastholdes, om vi skal være sande Medlemmer af »Kristi Hus«, rette levende Stene.

Og i Hebr. 4, 9 staar noget om, hvad det Haab gemmer i sig: »Der er en *Sabbatshvile* tilbage for Guds Folk.« Sabbaten var Ugens sidste Dag, peger hen paa Hvilen efter Ugens Slid og Møje. En dejlig Hvile er gemt for Guds Folk, en hellig Hvile. Først i Paradis; men Ordet »Sabbatshvile« peger videre ud til Tiden ved Kristi Genkomst. For den gamle Jord bliver Tusindaarsriget en Sabbatshvile (svarende til »Jubelaaet« i den gamle Pagt), en Afslutning paa Stridens Hverdage, medens den nye Jord bliver som en dejlig »Søndag«, der bryder frem, en evig »Herrens Dag«.

I Hebr. 6, 11 staar der: »Vi ønske, at enhver af Eder maa udvise den samme *Iver* efter den *fulde Visshed i Haabet* indtil Enden.«

Nidkerhed har som Formaal ogsaa dette at hjælpe til fuld Befæstelse i *Haabet*. Hellig *Iver* og et levende Haab hører sammen.

I Hebr. 6, 18—19 tales om *Haabet* som »Sjælens sikre og faste Anker«, der »gaar indenfor Forhænget«.

Haabet har kastet Anker i *Himlen*, i den faste Grund, der hedder Guds trofaste Forjættelser.

I Hebr. 9. Kapitels Slutning, hvor Talen har været om, at Kristus blev Syndofret, der een Gang for alle betalte for vore Synder med sit Blod, siges i V. 28: »*Anden Gang* (altsaa, naar Kristus kommer igen) skal han uden Synd vise sig for dem, som *forvente ham* til Frelse.«

Naar Kristus kommer igen, har han ikke mere noget at gøre med at sone Synd; da kommer han med den fuldkomne *Frelse* til alle dem, der *forvente ham*. Ogsaa de, der ikke forventede ham, skal se ham, men med Gru (Joh. Aab. 1, 7), thi for dem vil han vise sig som Dommeren.

I Hebr. 10, 23—25 hedder det: »Lad os fastholde *Haabets* Bekendelse urokket, thi trofast er han, som gav Forjættelsen.« Og idet de troende formaneshes til at holde *trofast sammen* i Kærlighed, underbygges Formaningene med Henviisning til: »*Dagen nærmer sig*.«

I Hebr. 10, 37 hedder det: »Der er endnu kun en *saare liden Stund*, *saa kommer han*, der skal komme, og han vil ikke tøve.« Efter Herrens Klokkeslet er det kun »en saare liden Stund«, før han kommer.

En liden Stund og endt er Stridens Vælde,
En liden Stund og Stormen lægger sig.

I Hebr. 12, 26—28 hedder det som Herrens Ord (se Haggai 2, 6): »*Endnu een Gang vil jeg ryste ikke alene Jorden, men ogsaa Himmelen*.« Det peger hen paa de store Naturomvæltninger, hvorved den gamle Jord gaar under. Men ogsaa tales ogsaa om det »*ubevægelige Rige*« eller »det Rige, som ikke kan rystes«. Der-

ved tænkes paa den nye Jord, der skal bestaa evigt og aldrig mere omskiftes.

I Jakobs Brev Kap. 5, 7—8 hedder det: »Derfor, vær *taalmodige*, Brødre, indtil Herrens Tilkommelse. Se, Bonden venter paa Jordens dyrebare Frugt og bier taalmodigt efter den, indtil den faar tidlig Regn og sildig Regn. Værer ogsaa I taalmodige, styrker Eders Hjerter; thi Herrens Tilkommelse er nær.«

Hjertet styrkes under taalmodig Forventning af Herrens Tilkommelse.

Fremdeles hedder det i Jakob 5, 9: »Sukker ikke imod hverandre, Brødre! for at I ikke skulle dømmes; se, Dommeren staar for Døren.«

Ogsaa overfor den indbyrdes »Sukken imod hverandre«, der kan liste sig ind mellem Guds Børn, er det en Hjælp at huske paa: »Dommeren er for Døren.« Saa maa jeg se til, at jeg ikke dømmer andre, saa jeg selv dømmes, »thi med hvad Dom I dømmer, skulle I dømmes,« siger Herren (Matth. 7, 1).

I Apostelen Peters første Brev 1, 3—5 toner der en herlig *Lovprisning* for ham, der genfødte os til et levende Haab ved Jesu Kristi Opstandelse, »til en uforkrænkelig og ubesmittelig og uvisnelig Arv,« »bevaret i Himlene« til Guds Folk, rede til at aabenbares i den sidste Tid.«

Haabet vækker *Lovprisning*.

Og i 1. Pet. 1, 7 sættes det som Maalet, at den »prøvede Tro« maa findes til Ros, Herlighed og Ære i Jesu Kristi Aabenbarelse, saa Jesus fuldeligen kan være herliggjort i os paa hin Dag.

Juvelen skal slibes for at straale i Kristi Æreskrone ved hans Tilkommelse.

I 1 Pet. 1, 13 hedder det: »Binder op om Eders Lænder, vær ædrue, og sætter fuldt ud eders Haab

til den Naade, som bliver Eder til Del i Jesu Kristi Aabenbarelse.«

Guds Folks Haab er ej *Fantasier*, men just forenet med et vaagent, aandeligt ædru Sind.

I 1 Pet. 3, 15 formaner Apostlen de troende til altid at være »rede til« at forsvare sig overfor enhver, der »kræver dem til Regnskab for det Haab, der er i dem.«

Evangeliet samles her i »Haabet«.

I 1 Pet. 4, 7 hedder det: »Alle Tings Ende er kommen nær; værder derfor aarvaagne og ædrue til Bønnen.«

»Derfor« staar der. Forventningen skal holde Guds Folk *vaagent* og i *Bøn*. Da en lille, ung Pige første Gang, efter at hun var kommen ud at tjene, skulde besøge sit Hjem, *kunde hun ikke sove* Natten før af bar Glæde. Forventningsglæden kan holde *vaagen*.

I 1 Pet. 4, 13 hedder det: »Glæder Eder i samme Maal, som I har Del i Kristi Lidelser, for at I ogsaa kunne glæde og fryde Eder ved hans *Herligheds* Aabenbarelse.«

Hver Lidelse for Jesu Skyld skal ved hans Aabenbarelse forvandles til Glæde og Fryd.

Ej! saa lad Dig intet trykke,
Sulamith paa denne Jord,
Efterdi den er saa stor
Og forunderlig Din Lykke.

»Dommen skal begynde med Guds Hus,« hedder det i 1 Pet. 4, 17.

Herligheden indledes ved Menighedens Lutrelse gennem Trængslerne (Antikristens Dage forud for Herrens Tilkommelse).

»Al Naadens Gud, som kaldte Eder til sin *evige*

Herlighed i Kristus Jesus efter en kort Tids Lidelser,« hedder det i 1 Pet. 5, 10.

Vejen gaar gennem Lidelse til Herlighed. Det er Kongevejen.

Evangelium med Lidelse hører Jorden til.

Lidelse uden Evangelium hører Helvede til.

Evangelium uden Lidelse hører Himlen til (den tilkommende Verden).

Apostelen taler (2 Pet. 1,19) om, at vi gør vel i at give Agt paa det *profetiske Ord* som paa et Lys, der skinner paa et *mørkt Sted*, indtil *Dagen fremstraaler*, og *Morgenstjernen oprinder i Guds Børns Hjerter*.

Verden er et mørkt (det græske Ord betegner egentlig »et skummelt«) Sted, men Guds Folk har et Lys at se ved, indtil Morgenskæret bryder frem, og Dagen, den frydefulde Dag, kommer. »Morgenstjernen«, Tegnet paa Dagens Komme, peger vel hen paa Tiden umiddelbart før Herrens Genkomst, da det, der kaldes »Menneskesønnens Tegn« (Matth. 24, 30), skal aabenbares; et glædeligt Tegn maa det være for Guds Børn, siden det lignes ved Morgenstjernen.

I 2 Pet. 3, 10—13 har vi det store Ord om *denne gamle Jords Undergang*: *Bulder* skal der blive i *Himmelrummet*, *Elementerne kommer i Brand*, *Jorden opbrændes*. Man har set Kloder i Himmelrummet, der, formodentlig ved Sammenstød med en anden Klode, glødede i Ildglans for efter Haanden at slukkes. Om det er Guds Villie, at det skal gaa paa lignende Vis, naar denne Jord forgaar, kunde synes muligt efter dette Ord. Og alt dette skal komme »*som en Tyv*«, brat og uforvarende, over saare mange.

Apostelen følger til: »*Efterdi da alt dette opløses, hvor bør I da ikke færdes i hellig Vandel og Guds-frygt!*« Og han taler om, at Guds Børn kan *frem-*

Hvad der forestaar.

skynde Guds Dags Tilkommelse. Hvorledes kan det ske? Ved udholdende *Bøn* om Guds Riges Komme, ved nidkært *Missionsarbejde* og ved at leve *helligt*, saa Bruden kan være smykket for sin Brudgom. Men kan vi fremskynde Dagen, saa maa vi ogsaa kunne forsinke den ved Lunkenhed. Lad os dog komme vort Ansvar i Hu!

Og naar saa alle Sole blegne, og Jordens Lys slukkes, da er Guds Folk dog ikke hjemløs. »*Vi forvente efter hans Forjættelse nye Himle og en ny Jord, i hvilke Retfærdighed bor.*« En ny, hellig Jord, hvor Guds Paradis evigt og uforstyrret skal udfolde sig.

I Apostlen *Johannes's første Brev*, 2, 18 skriver han: »Mine Børn, det er den sidste Time, og som I have hørt, at *Antikrist kommer*, saaledes er nu mange *Antikrister* fremtraadte; deraf kende vi, at det er den sidste Time. — Hvem er Løgneren uden den, som nægter, at Jesus er Kristus? Denne er Antikristen, som fornægter Faderen og Sønnen.«

Det er et fast Kendetegn paa det antikristelige Væsen, at dermed følger Nægtelsen af, at Jesus er Kristus, Guds Søn. Alle Vegne, hvor vi møder Forsøget paa at nedsætte Jesus til kun at være et Menneske eller højest en Mellemting mellem Gud og Menneske, medens hans Guddomsvæsen angribes, der er noget af Antikristens Væsen, noget af *Fortrævet* i hans Hær.

I 1 Joh. 2, 28 hedder det: »Og nu, mine Børn, *bliver i ham*, for at vi, naar han aabenbares, kunne have Frimodighed og ikke skulle blive til Skamme for ham *ved hans Tilkommelse.*«

Forventningen om Herrens Tilkommelse skal anspore til at *blive i ham*, saa vi kan møde ham med Frimodighed.

I 1 Joh. 3, 2—3 staar der: »I elskede! nu er vi

Guds Børn, og det er endnu ikke aabenbaret, hvad vi skal vorde. Vi ved, at naar det aabenbares, *da skal vi vorde ham lige*; thi vi skal se ham, som han er. Og hver, som *har dette Haab* til ham, renser sig selv, ligesom *han er ren.*«

At blive Jesus lig, have samme Sind som der var i ham, maa være Guds Børns stadige Sigte. Og naar det aabenbares, som Gud har i Vente for sine Børn (»hvad vi skal vorde«), da skal Maalet naas. Det hænger sammen med, at vi skal *se ham, som han er*. Skue Jesus i hans fulde Herlighed kan vi kun med et *rent Øje*. Og lever dette Haab i os, at blive Jesus lig, naar han aabenbares for os ved sin Tilkommelse, da skal det nok drive paa *Renselsen* af vort eget Hjerte. Det er ikke haabløst Arbejde. Naar han kommer — da kommer ogsaa dette for hans hellige.

I 1 Joh. 4, 17 hedder det: »Deri er Kærligheden fuldkomment hos os, at vi har Frimodighed paa *Dommens Dag.*«

Naar vor Dommer er vor bedste Ven, da bliver der *Frimodighed* overfor Dommen. Ogsaa derefter kan vort Kærlighedssamfund med Gud i Kristus maales. Kærligheden driver Frygten ud.

V. Aabenbarings Bog.

Vi har nu betragtet Forventningen baade i den gamle Pagt og i den apostolske Menighed. Begge Steder har vi mødt de samme Grundtræk for de sidste Tiders Indhold: Israels Omvendelse, en Trængselstid og saa Herlighedsriget. Vi saa, at i den gamle Pagt, hvor alt dette saas mere fra det fjerne, stod disse Be-

givenheder ikke saa klart skilte ud fra hinanden. I den nye Pagt derimod er Linjerne tydeligere, vi er nærmere inde paa det. Vi saa, hvor klart *Israels Omvendelse* som Indledning til en Gyldentid («Liv af Død») skildredes af Paulus i Rom. 11. *Frafaldstiden* forud for Herrens Komme maledes os for Øje af Herren selv som en Tid i Lighed med Noahs og Lots Tider. Paulus skildrede for os (2 Thessal. 2) »det Syndens Menneske, der skulde sætte sig i Guds Sted« og blive Topunktet for Verdensoprøret. — Og paa mangfoldige Steder skildredes Herlighedsriget, som derefter skulde oprinde som en »Vederkvægelsens« Tid, da ogsaa Skabningens Suk skulde stilles, en Tid, der vilde ende i nye Himle og en ny Jord. Men tillige saa vi, at Herligheden i Apostelmenighedens Forventning faldt i to Perioder: 1) Kristi Genkomst til Dom over Antikristen, efterfulgt af en første Opstandelse for dem, der var »døde i Kristus«, og en Sejrstid, i hvilken Kristus med disse opstandne vilde herske paa Jord og »dømme Verden.« 2) Den sidste almindelige Opstandelse, efterfulgt af den sidste evige Dom og en ny Jord.

Alt dette, som vi før har betragtet, det Haab, knyttet til Kristi Genkomst, som den første Menighed levede og aandede i, faar imidlertid sin klareste Belysning i det nye Testaments sidste Bog, den profetiske Bog, der almindeligvis kaldes: »*Johannes's Aabenbaring*«, skønt Bogens bibelske Navn egentlig er »*Jesu Kristi Aabenbaring*«, som vi læse det i Kap. 1, 1. I denne Bog føres vi i Aanden hen paa de *sidste Tiders Standpunkt* og ser da en hel Række Begivenheder, som før ikke viste sig saa klart. Naar man i Bjergegne kommer til selve Stedet, hvor de høje Bjerge findes, ser man ofte, at der imellem dem ligger en

Række lavere Bjergtoppe og findes en hel Del, man slet ikke kunde skelne paa Afstand. I Aabenbaringsens Bog se vi paa lignende Vis de sidste Tiders Begivenheder paa ganske nært Hold.

Men vi ser her Fremtiden i *Billeder*, gennem *Syner*, paa samme Maade som Profeterne i den gamle Pagt fik Fremtidslyset fra Herren. Herern selv brugte ofte Lignelser hentede fra Naturen. Og det er ikke tilfældigt. Nej, det kommer af, at ogsaa Tilværelsens lavere Former, Naturen baade som Mineralrige, Plante- og Dyrerige, er Udtryk for Guds Tanker. Derfor bruges der ogsaa i Aabenbaringen saa mange billedlige Udtryk for det aandelige, symbolske Betegnelser. *Menigheden* lignes ved *Guldlysestagerne* (det kostbare og lysende), *Menighedens Forstandere* ved *Stjernerne*, der lyser ud i Mørket. *Røgelsen* er Billede paa de helliges *Bønner*. *Havet* er Billede paa Folkemasserne, hvor der jo altid er Uro. Og saa fremdeles. Ogsaa *Tallene* har Betydning i Profetien og i Bibelen i det hele. *Syvtallet* er altid det *hellige Tal* (»de syv Fakler« foran Guds Trone — se Kap. 4, 5 — er Billede paa Guds Aand efter dens mange Slags Naadevirkninger). *Tolvtallet* er *Menighedens Tal* (12 Stammer, 12 Apostle) o. s. v.

Aabenbaringen er en Trøstebog for Guds lidende Menighed, særlig vil den blive det for den sidste Tids Menighed; der vidnes i den Bog klart om, at Vejen gaar gennem stor *Trængsel*, særlig i de sidste Dage, men gennem Trængsel gaar det til en usigelig stor *Herlighed*. Bogen er ogsaa en *Formaningsbog*, der vil opøve »de helliges *Taalmodighed* og *Tro*«. Men det er ikke en Bog, der er givet for at tilfredsstille *Nysgerigheden*. Herren har sagt, at han vil skænke sine Venner sin *Fortrolighed* (Joh. 15, 15: »Eder har jeg kaldt Venner, thi alt det, som jeg har hørt af min Fader,

har jeg kundgjort Eder«), men kun for at vi kan *tjene ham bedre*. Der er noget i det at dvæle ved de sidste Ting, som ogsaa kan fængsle og interessere uomvendte Mennesker. Det vil de nok høre om, men ikke Herrens Ord: »Omvender Eder!« — Maatte vi dog tale saaledes om, hvad der forestaar i de sidste Dage, at uomvendte Mennesker kunde forstaa, at de kun vil komme til at arve Guds Domme og ikke Guds Forjættelser, dersom de *ikke vil omvende sig*.

Det var paa en Søndag, Herren gav sin Ven Johannes at skue de sidste Tiders Begivenheder. Johannes var forvist fra Efesus til Øen Patmos. Efter Kirkefaderen Irenæus's Beretning var det i Slutningen af den onde Kejser Domitians Regering, altsaa ca. Aar 95 efter Kristi Fødsel. Johannes anslaa straks de Grundtoner, der vil møde os i Aabenbaringsbogen, idet han, som før nævnt, kalder sig Læsernes Broder og meddelagtig i *Trængselen* og *Riget* og *Udholdenheden* i Jesus. Disse tre Ting: Trængselskaar, Haabet om Herlighedsriget og Udholdenheden som Betingelse for at naa gennem Trængselen ind i Herligheden præger Guds Folk i Pilgrimsvandringen her nede til alle Tider, men stærkest i de sidste Tider.

Aabenbaringsbogens Forhal, de syv Menighedsbreve.

De Ord, vi hører i de syv Menighedsbreve (Kap. 2 og 3 i Aabenbaringen), er Ord fra den *himmelfarne* Frelser. De syv Menigheder staar tydeligt nok her som Udtryk for *hele Kristenheden*. Dette betegnes allerede ved selve *Syvtallet*, det hellige Tal. At Herren just valgte disse syv, maa ligge i, at de forskellige Tilstande, der fandtes i dem, tilsammen danner et fyldigt Billede

paa, hvad der til alle Tider vil være at finde i Menighedens Liv.

Man kan kalde disse Breve den himmelske Overhyrdes *Visitatstaler*, hvor han revser noget, roser andet, til Vejledning for alle senere Tiders Menigheder.

Der er dem, der i disse Breves Indhold har villet læse hele Kirkens Historie. Man har saa taget det første Brev som handlende om *Aposteltiden*, det andet som rettet til *Martyrkirken* i de første Aarhundreder, det tredje som gældende *Kejserkirken*, det fjerde *Pavekirken* o. s. v. — Eller man har, som Grundtvig gør det i Skriftet »Kristenhedens Syvstjerne«, taget de syv Menigheder som Udtryk for syv forskellige Folkekirker: den *hebraiske*, den *græske*, den *latinske*, den *engelske*, den *tyske*, den *nordiske* og som den syvende en, der endnu ikke var oprunden (Grundtvig gætter paa den indiske).

Men saa meget er vist, at Menigheden til alle Tider i disse Breve vil finde al fornøden Trøst og Tugt. Og disse Breve staar som en Forhal til Fremtidssynernes Helligdom og tjener derved tillige til at afværge enhver blot nysgerrig Indtrængen i denne.

Fremtidsbogen med de syv Segl.

Den egentlige Skuen ind i Fremtiden begynder med Kap. 4. Johannes hensættes i den ejendommelige Tilstand, som vi kender fra Profeterne i den gamle Pagt, og som Paulus ogsaa omtaler i 2 Cor. 12 som noget, han havde erfaret, denne Tilstand, hvor det indre Øje og Øre oplukkes og skuer og hører det, som det legemlige Øje og Øre ikke kan se og høre. Vi mærke jo stundom noget af det samme hos Mennesker paa Dødslejet, idet de ser det, vi andre ikke kan se.

Johannes ser Guds Trone, og omkring Tronen ser han ligesom en Regnbue, et Trøstens Tegn (se Ordet om Regnbuen i 1 Mosebog 9, 13).

Han ser ogsaa fire og tyve Ældste (Præster) sidde om Tronen med Kroner paa Hovedet, som de dog jævnligt lægger ned for Tronen for at give Gud Æren. Derved betegnes Guds *Menighed*, det »kongelige Præstedømme« (1 Pet. 2). Og han ser fire *Livs-væsener* omkring Tronen, Udtryk for *hele den levende Skabning* i dens mægtigste Kræfter (Mennesket, Løven, Oksen, Ørnen). Alle, baade Menigheden og Alskabningen, samstemmer i at love og prise Gud.

Men foran Tronen ser Johannes ligesom et *Glarhav*. Naar Havet er blikstille, kan det jo ligne Glasspejlet. Man har ment, at dette dybe, blikstille Hav betegner Guds evige, for ham selv gennemsigtige, men for Mennesker uudgrundelige Raadslutninger, det Dyb af Visdom og Kundskab, Paulus lovpriser i Slutningen af Romerbrevets 11te Kapitel. At dette Hav er blikstille, kan sige os, at ingen Magt i Verden formaar at forstyrre Guds Raadslutningers Genemførelse, at »alting sig maa føje hans Raad at føre ud«.

I *Guds Haand* ser Johannes en Bog, Fremtidsbogen. Det minder os om Ordet fra Psalme 31, 16: »*Mine Tider er i Din Haand*;« ligesaa om Ordet i Psalme 139, 16: »Dine Øjne saa mig, da jeg endnu var Foster, og disse Ting var allesammen skrevne i *Din Bog*;« Dagene var bestemte, før en eneste af dem var kommen.«

Men Fremtidsbogen var lukket med *syv Segl*, og ingen Skabning fandtes værdig til at oplukke Bogen. Johannes fik dog den Trøst, at »Løven af Juda« havde vundet Sejr til at kunne gøre det. Men da Johannes faar Øje paa Sejrherren, ser han ham i Skikkelse af

»et lidet Lam«. Den Skikkelse kendte han. Men det skal sige os, ikke blot, at Forsoningen skete ved Guds Lammets Blod, men ogsaa, at det skyldes Kristi Død for os, at Menigheden har »en Fremtid og et Haab«. Det betegnes ogsaa ved den Lovsang for det slagtede Lam, der bryder frem og fylder Himmelen.

Fremtidsbogens seks første Segl oplukkes.

Da det første Segl brydes, ser Johannes en Rytter paa en *hvid* Hest med *Krone* paa sit Hoved, Bue i Haand, og han drog frem »*sejrende og til Sejr*«. Spørge vi, hvem det er, da kan vi svare med Sangens Ord: »Det er den Herre Krist, og Sejr faar han vist.« Dette Syn peger hen paa, at *Guds Riges Evangelium* skal prædikes til et Vidnesbyrd for alle Folkes'ag; det skal ingen kunne hindre. Rytteren paa den hvide Hest red ind i Danmark for over 1000 Aar siden, og stadig drager han videre fra Folk til Folk. Fik han Lov til at drage ind paa Dit Hjertes Lod? Fik han dig overtalt og blev dig for stærk, ja saa pris Gud for det, og vær saa med til at pleje den hvide Hest, Missionshesten, ogsaa med rundelige Gaver. Man har spurgt, hvor Pilene til denne Rytters Bue var, og man har svaret, at dem skulde Herrens troende række ham gennem det Vidnesbyrd, der aflægges.

Da det næste Segl oplades, kommer der en Rytter frem paa en *rød* Hest. Det er *Blodfarven*, og denne Rytter betegner *Krigen*, det rædsomme Onde, der dog ogsaa maa tjene Guds Raad og som et Tugtens Ris bøje de haarde Hjerter. Mod de allersidste Tider skal der, som Herren siger, være Krige og Rygter om Krige i særlig Grad. Dette Syn af Rytteren paa den røde Hest med det store Sværd, hvormed de skulde »myrde hver-

andre«, har vi i denne Tid set grufuldt opfyldt i den store Verdenskrig. Det varsler om, at de sidste Tider er os saare nær.

Ved Oplukkelsen af det *tredie* Segl kommer der en Rytter frem paa en *sort* Hest med en Vægtskaal i sin Haand. Den sorte Farve betegner *Dyrtid*, trykkende Tider ogsaa økonomisk set. Ogsaa dette har vi nu haft for vort Øje i frygtelig Virkelighed. Alt vejes af i vort Naboland mod Syd, ogsaa hos os har vi »Rationeringen«, og Hungerens Spøgelse truer. Den sorte Hest følger efter den røde. Men ogsaa de bitre Kampe mellem Arbejdere og Arbejdsgivere, der kendemærker vore Dage med Strejker og Lockouter, bringe Dyrtid med sig. — I Herrens Haand kan dog ogsaa saadanne knappe Tider tjene til at bøje Menneskehjerner.

Da det fjerde Segl aabnedes, saa Johannes en Rytter paa en Hest af *grønliggul* Farve, *Ligfarven*, og i Hælene paa denne Rytter fulgte Dødsriget ligesom for at opsamle Lig-Rytterens Bytte. Dette peger særligt hen paa den Svøbe, der hedder Pest, Kolera, »spansk Syge« og deslige. I fordums Dage bortrev den sorte Død henved en Fjerdedel af Europas Befolkning. Og med saadan Nød følger Mord, Vold, Hungersnød, ligesom de vilde Dyr bliver talrigere, naar Menneskenes Tal formindskes.

Alle disse Trængsler, der følge med Rytterne paa den sorte, røde og grøngule Hest, fremtræder særligt stærkt allerede nu i disse Tider. Dog er dette efter Herrens Ord i Matth. 24, 8 kun »Veernes *Begyndelse*«. De Trængsler mærkes baade af Verdens Børn og Guds Børn og er bestemte til at bøje Verden og modne Guds Folk.

Da det *femte* Segl brydes, ser Johannes under Himlens Alter deres Sjæle, som havde lidt Martyrdøden

for Jesu Skyld. Ligesom Abels Blod raabte fra Jorden, saa raaber ogsaa alt det uskyldigt udgydte Martyrblod op til ham, der har sagt: »Hævnens hører mig til.« Men Hævnens Dage, den sidste Doms Tider, er endnu ikke oprundne. Der siges, at Martyrerne skulde »hvile sig« endnu en liden Tid, indtil Tallet af deres Medtjenere, som endnu skulde blive Martyrer, blev fuldt. Ogsaa i vore Dage er der rundet meget Martyrblod. Tænk paa Uganda, paa Kina, paa Armenien!

Og de sidste Tider med Antikristens Komme vil bringe flere Martyrer med sig. Men hvor godt, at den Trængsel kun skal vare »en liden Tid«.

Ved Oplukkelsen af det sjette Segl ser Johannes underlige Tegn i *Sol og Maane og Stjerner*, store *Naturomvæltninger*, der vil komme med de sidste Dage. Jordens Børn vil ængstes og med Gru se hen til, at disse Tegn betyder det, som Herrens hellige saa ofte havde vidnet for dem, at Verden vilde forgaa og Kristus komme igen. — Naar man ser hen til den Rædsel, som blot en Komets Tilsyneladelse har voldt Mennesker, kan vi forstaa, hvorledes de mægtige Naturtegn vil fylde Verdens Børn, baade høje og lave, rige og fattige med usigelig Rædsel, for hvad der forestaar.

Trøstesynet i Aabenbaringsbogens 7. Kap.

Herren har sagt til sine Venner, at naar alle disse Ting, disse Tegn, aabenbares, da skulde de kun trøstigt løfte Hovedet og huske, at alt dette for Guds Folk varslede om, at Vederkvægselsens Tider var ved at bryde frem. Derfor skulde de ikke ræddes som Verden.

En lignende Trøst møder vi i Synet, der beskrives i Joh. Aab. Kap. 7. Johannes ser en Flok paa 144,000

Israeliter, der bliver beseglede, før Trængselsstormene med stærkere Magt bryder frem over Jord. Og derefter ser han ind i det salige Hjem i Himlen, hvor Guds frelste, de, der stred sig frem med Sejr gennem denne Jords Ørken, nu holde en evig Løvsalsfest for Guds og Lammets Trone med de hvide Klæder paa, med Sejrens Palmegren i Haand.

Det første Syn peger paa, hvad Gud vil gøre for sine Tjenere i de sidste Tider, mens de er i Kampen her nede; det andet Syn, hvad han har i Vente til dem oventil.

De 144,000 betegner aabenbart den Slægt af *troende, der skal opleve Antikristens Tider*, de »udvalgte« i den sidste Tid. At de benævnes efter *Israels Stammer*, siger os, at det er *Guds Israel*, vi møder her, Hjerter, der som Jakob vil stride sig gennem og ikke slippe Herren trods alt, hvad der kommer. Men endnu en Trøst tør vi uddrage af dette, og det er, at *selve Israels Folk* vil staa i første Linie i Kampen paa Antikristens Dage, være »Lammets Livgarde«, som man har sagt.

Vi har tidligere gentagne Gange baade i det gamle og det nye Testamente hørt om, at Israels Folk skal komme med i Kristi Hær henimod de sidste Dage. Det er dette Haab for Israel, som atter møder os her, idet denne Skare benævnes efter Israels Stammer.

Tallet 144,000 hænger sammen med *Talotallet*, Menighedens Tal, og kan her betegne Menigheden efter dens *bedste Kræfter* (12 Gange 12). Det er en udvalgt Skare, der sammen med det omvendte Israels Folk, hvis Navn Skaren derfor bærer, gaar ind i den sidste store Kamp med Mørkets Kræfter.

At de *besegles* betyder ikke, at de skal borttages fra Trængslerne, men at de skal faa en *overordentlig*

Aandsmeddelelse (Skriften taler om at »besegles med den Helligaand« (Efes. 4, 30 og 1, 13)), der skal gøre den sidste Tids Menighed fast og urokkelig under de sidste Storme. Vi mindes Herrens Ord (Matth. 24, 24): »de Udvalgte skulde ogsaa forføres, om det var muligt.«

Det er altsaa denne ganske særlige Aandskraft, Gud vil forunde disse sine Venner, der gør dem i Stand til at sejre.

Der er i vor Tid adskillige som mener, at der *forud for Plagerne* vil ske en Bortrykkelse af en hel Del troende Mennesker, saadan ganske stille; den troende Lokomotivfører skulde forsvinde fra Lokomotivet, den troende Hustru paa een Gang være borte fra Hjemmet, borttaget af Herren o. s. v. Men denne Anskuelse er *ikke bibelsk begrundet*. Der staar tværtimod i Aabenbaringens Bog: »Her behøves de helliges Taalmodighed og Tro.« Nej, det bør Guds Folk at gaa *gennem Trængselens Vande* ind i Herlighedsriget. Men de hellige bliver beseglede med en særlig Aandsmeddelelse, saa de kan staa fast og sejre paa den onde Dag.

Hvilken Trøst! Ja, det er Opfyldelsen af det gamle Ord, Guds Folk saa ofte har erfaret: »Som Dine Dage er, skal Din Hvile (eller: Din »Styrke«) være.«

Og saa Trøsten med Hensyn til, hvad der venter den mødige Stridsmand derhjemme, naar Striden er stridt: Vederkvælgelsen ved de levende Vandkilder, hvor Trængselens Solbrand aldrig mere skal naa dem! Det Syn har trøstet Guds Stridsmænd saa mangen Gang. Derfor sang den prøvede Guds Mand, Brorson, saa herligt om »den store, hvide Flok«. Men hvor vil ikke dette syvende Kapitel i Aabenbaringsbogen blive en kraftig Trøst for de sidste Tiders troende! Der er maaske mangt et Guds Barn, der tænker: gid jeg dog

ikke maa komme til at opleve Antikristens Dage! Og vi kan forstaa det Ønske. Men vi skal alligevel ikke beklage den Slægt, thi hvilke herlige Oplevelser vil den ikke faa om Guds underfulde Magt og Naade, hvorledes han kan føre gennem Vandene, saa de ikke skal overskylle den lille Flok, gennem Trængselens Ildslue, saa den ikke skal fortære Guds Folk! Vi har jo erfaret det, alle vi, der har levet en Tid med Herren, at de sværeste Dage var ofte tillige de herligste Dage.

I Nøden Davids Harpe klang,
Og lifligst toned da hans Sang.

VI. Det antikristelige Rige.

Det Billede af Tilstanden paa Jord, efter at Guds Tjenere er blevne beseglede og dermed dygtiggjorte til at bestaa i den forestaaende vældige Dyst, der nu afmales for os, viser os paa den ene Side en Slægt, der *nærmer sig Forhærdelsen*, og giver sig mere og mere i Djævelens Magt — det er Tegnet fra det dybe, — paa den anden Side en Række *Domme fra Guds Side*, der endnu tilsigte at aabne Øjnene paa den forblindede Slægt og frelse, hvad frelses kan. Det er Tegnet fra det høje.

Nu skrider Verdensmagten frem mod sit *Topunkt*; det største Oprør mod Guds Herredømme, som Historien har kendt, nærmer sig nu som et fraadende Hav. Men Gud være lovet, end lever den gamle af Dage, der kan sige: »hertil og ikke videre.« Vi vil nu i Korthed betragte de antikristelige Rørelser, der har *forberedt* det sidste antikristelige Rige. *Verdensrigerne*

i Kamp mod *Guds-Riget* er det Billede, Historien og særligt den hellige Historie opruller for os.

Naar der i Guds Ord tales om *Verdensriger*, da tænkes ikke paa store Riger i Almindelighed, men paa saadanne Riger, der begære Herredømmet over alle andre Folk, vil regere og dominere over alle andre, ingen taale *ved Siden af sig*. I Verdensrigernes Stræben er altid noget af dette at ville sætte sig i *Guds Sted*, og det er just noget af det antikristelige Væsen, en ubændig Higen efter at trone over det hele i egen Magt og Kraft, et Billede af selve Djævelens Stræben efter at være som Gud.

Naar vi spørger vor Bibel om, hvor mange saadanne *Verdensriger* den kender, da kan vi sige, naar vi ser hen over Profetierne lige fra de gamle Profeter til Aabenbaringens Bog, at der tales om *otte* saadanne, men det ottende er Toppunktet, det samler i sig alle de foregaaende Rigers Kraftudfoldelse, er selve det antikristelige Rige, hvormed Verdensmagten naar sit højeste Punkt, men ogsaa knækker sammen for bestandig.

Vi vil begynde med at mindes det Syn, Nebukadnezar oplevede, det, de fleste kender fra Bibelhistorien. Denne Babels mægtige Konge saa et Billede, hvis Hoved var af *Guld*, Bryst og Arme af *Sølv*, Bug og Lænder af *Kobber*, Benene af *Jern*, men Fødderne dels af *Jern*, dels af *Ler*. Den vældige Kolos stod altsaa dog paa svage Fødder. Men dermed var Synet ikke til Ende. Fra et Klippebjerg blev der for Kongens Øje revet en Sten løs, men det var *ikke ved Menneskehænder*, dette skete. Denne Sten ramte Billedet paa Fødderne, knuste dem, og saa styrtede hele Billedet sammen og blev som Støv, der blæste bort. Men Stenen,

som sønderslog Billedet, blev til et stort Bjerg og opfyldte hele Jorden.

Daniel, Herrens Profet, fik fra Herren selv Udtydningen. *Guldhovedet* betegnede Nebukadnezars eget Rige, det vældige, sindrigt sammentømrede *Babel*. I Aabenbaringens Bog ses der hen til to Verdensriger, der laa *forud* for Babel, nemlig *Ægypten* og *Assyrien* (Assur), hvilke to Riger ogsaa var Verdensriger og ofte nævnes som Udtryk for Verdensmagten i de ældre Profetier. Babel blev altsaa Nr. 3. *Sølvriget* er alle enige om betegner det *medisk-persiske* Rige, der brød igennem under *Kyrus*, som omstyrtede Babel. *Kobberriget* betegner det *makedonisk-græske* Rige, der kulkastede Perserriget, da *Alexander den store* af Makedonien med uhyre Fart ilede frem paa sin Erobringsvej i Asien. Saa kom *Jernriget*, forfærdeligere end noget af de andre, der med Jernkraft og Jernhaardhed knuste alle de andre Riger. Alle er enige om, at det er *Romerriget*, der, naar vi husker paa de to Verdensriger (*Ægypten* og *Assyrien*), der gik forud for Babel, bliver det sjette Rige, det, der var paa Apostlen Johannes's Tid. Englen, der talte til Johannes om disse Riger, sagde (Aab. 17, 10): »De fem er faldne, den ene er der (*Romerriget*), den anden (det syvende Rige) er endnu ikke kommen, og naar han kommer, skal han blive en liden Tid.« At der var blandedt Ler ind i Jernet, peger paa, hvorledes mange Folkeslag paa Folkevandringens Dage trængte ind i *Romerriget*, saa det deltes i forskellige Riger, der alle tilsammen egentlig endnu udgør det gamle romerske Rige. Der tales baade hos *Daniel* og i Aabenbaringens Bog om *ti* Konger som *Romerrigets* Arvetagere (de ti Tæer i Billedets Fod). Disse Riger vil vel kunne findes

i Evropa, naar vi regner Tyrkiet og Amerikas Folk (der jo er udgaaet fra Evropa) med.

Men det er endnu det gamle Roms Præg, der sidder paa alle disse Riger. Den romerske haarde Herskeraand med den »pansrede Næve« mærkes sørgeligt tydeligt, Romerretten danner endnu Grundlaget for Retsplejen, Roms Forfattere og det latinske Sprog med alle de i de evropæiske Lande gængse Fremmedord spiller endnu den store Rolle. Ogsaa dette, som Nebukadnezar saa og Daniel tolkede, at Romerrigets forskellige Dele »blande sig ved Slægtskabsforbindelser, men holde dog endnu indbyrdes sammen«, har vi set opfyldt i vore Dages Fyrstehuse.

Nu staar vi foran det 7de Verdensrige, der kun (efter Joh. Aab. 17) skal vare en kort Tid. Og efter dette Rige kommer saa selve *Antikristens Verdensrige*. Efter Johannes's Aabenbaring sker der i det 7de Verdensrige en Omvæltning, det 7de Rige faar et »dødeligt Saar«, men opstaar saa atter som det 8de Rige. Besindige Fortolkere som Biskop Skat Rørdam og Professor Madsen (senere Sjællands Biskop) har tænkt sig det dødelige Saar som noget (maaske et Folkeoprør), hvorved den 7de Hersker først slaas ned, men saa atter rejser sig i en Slags djævelsk »Opstandelse« som Hoved for et Folkeforbund, som Præsident i en Slags Folkerepublik. Og da træder han frem som *Dyret*, Dyret, der kommer op af Havet (Folkehavet). Der staar i Aabenbaringens Bog 17, 11: Dyret er *baade selv en ottende* og en af de syv, og farer bort til Fortabelse. Og de ti Horn som Du saa, er ti Konger, som endnu ikke have faaet Rige« (ikke paa Johannes' Tid), »men faa Magt som Konger een Time sammen med Dyret. Disse have eet Sind, og deres Kraft og Magt give de til Dyret. Disse skal føre Krig

med Lammet, og *Lammet skal sejre over dem* — fordi det er Herrers Herre og Kongers Konge — og de, som ere med det, de kaldede og udvalgte og trofaste. « Det er Ordets Trøst, at Lammet skal sejre; det svarer til Ordet hos Daniel om den lille Sten, der ikke kom fra Menneskehaand, den lille Sten, der *knuste Verdens prangende Billede* og selv blev til det Bjerg, der skal opfylde hele Jorden. Den Sten er *Guds Rige*. Lad Verdensmagten kun bramme og løfte sig som Bølgerne i Vesterhav, der stundom komme efter hinanden, den ene højere end den anden, indtil de til sidst knække sammen med Ni-Bølgen, *Guds Rige sejrer til sidst*, det staar evig fast.

Men før vi gaar videre, trænger Spørgsmaalet sig paa: *hvem er Antikristen?* Hvad svarer Ordet derpaa? Svarene falder i vore Dage væsentlig i to Hoveddele, eftersom man antager *Antikristen for allerede at være kommen* eller først at *skulle komme*. Men der maa vi gøre os det klart, hvad Apostlen Johannes vidner (1 Joh. 2, 18), der er »mange Antikrister« som *Forløbere* for den egentlige Antikrist. Ordet »Antikrist« finde vi kun hos Johannes i hans Breve. Det betyder: »en, der er stik imod Kristus«. Antikristens *Væsen* er allerede oppe i alle Verdensrigerne, idet de vil sætte sig i Guds Sted, i Kristi Sted som Kongers Konge. Men hos alle Forløberne mangler der stadig nogle Træk i det Billede, Skriften giver os af Antikristen selv. Først naar alle de i Ordet anførte Træk er for Haanden paa en Gang og hos en og samme Person, først da er Antikristen selv til Stede. Tydeligst er Antikristen afmalet for os i Ordet i 2 Thessal. 2, hvor Paulus, som før nævnt, vidner saaledes: »Først maa jo Frafaldet komme og *Syndens Menneske aabenbares, Fortabelsens Søn, han, som sætter sig imod og ophøjer sig over*

alt, hvad der kaldes Gud eller Helligdom, saa at han sætter sig i Guds Tempel og udgiver sig selv for at være Gud.» Naar dertil kommer, at han i Aabenbaringen kaldes »Dyret«, der stiger op af Folkehavet, saa har vi et tydeligt Billede af denne mørke Skikkelse.

Der er dem, der har villet forklare Antikristen blot som en Magt, det ondes *Væsen*, ikke som en *Person*. Men læser vi ovenstaaende Skildring i 2 Thess. 2, hvem kan da med Rette forstaa dette anderledes end om en bestemt *Person*? »Syndens Menneske«, »Fortabelsens Søn«, *han*, som sætter sig imod o. s. v. — *Forløberne* for Antikristen er jo ogsaa altid bestemte *Personer*. I den gamle Pagt staar den syriske Konge *Antiokus Epifanes* som Forløber for Antikristen. Ham spaaede Daniel om i det Syn, der fortælles i Daniel Kap. 8, hvor han ser Alexander den stores Rige (her lignet ved Gedebukken med det store Horn) dele sig i 4 Riger (»fire anselige Horn mod Himlens fire Vejr«), som det jo ogsaa skete. I et af disse Riger, det syriske, saa Daniel et Horn vokse frem, d. v. s. en Konge, der førte en forbitret Kamp mod Gud og hans gamle Israel. Det var denne Antiokus, der fik Tilnavnet »Epifanes«, den »navnkundige«, i Sandhed en uhyggelig Navnkundighed. Vi husker fra vor Bibelhistorie, hvorledes han ikke blot vilde have Magt i det verdslige, men vilde udrydde Israels Børns Tro. Vi læste om den gamle Eleaser, der hellere vilde dø den pinefuldeste Død end slippe sin Tro. Det var denne Konge, Makkabæerne kæmpede imod. Der har vi en af Forløberne for Antikrist i Hadet til Gud og hans Folk, men han gjorde sig dog ikke selv til Gud. Han var kun en Forløber.

Ogsaa flere af Roms Kejserer senere hen forfulgte de Kristne blodigt samtidig med, at de opstillede deres

egne Billedstøtter i Templerne. Det er antikristelige Glimt, men de gjorde det i hedensk Vankundighed, ikke i den bevidste Forhærdelse.

Saa har man antaget *Muhamed* for Antikristen, og vist har han og hans Tilhængere raset frygteligt mod de Kristne med skrækkelig Grusomhed. Men at antage Muhamed for *selve* Antikristen *gaar ikke an*. Dels gjorde han sig dog ikke selv til Gud, og dels er der en Begivenhed, som Skriften knytter nøje sammen med Antikristens Optræden, som sikkert skal *gaa forud* (se Ezekiel Kap. 37 og 38—39) og det er *Jødefolkets* Omvendelse. Det er jo ikke sket endnu, og Muhamed er jo kommen for over 1200 Aar siden. Nej, Muhamed er kun en Forløber for Antikristen.

Paa Reformationstiden var det almindeligt at betragte *Paven* som Antikrist (en af Luthers Stridsskrifter mod ham bar Titlen: »Mod Antikristens forbandede Bulle«). Og visselig er der mange antikristelige Træk i Pavedømmet, alle de falske Pave-Lærdomme, al den blodige Forfølgelse af Jesu Venner (der kaldtes »Kættere«) og nu til sidst den formastelige Hovmod, at Paven har erklæret sig for *ufejlbar*, naar han taler paa Embedsvegne. Ja, der er et stort Stykke Antikrist i Pavedømmet. Men Pavekirken fornægter dog ikke Kristus som Guds Søn, og man kan ikke med Sandhed sige, at Pavedømmet har »modsat sig eller ophøjet sig over alt, hvad der kaldes Gud eller Gudsdyrkelse.«

Efter Skriftens Udsagn synes Antikristen at skulle udgaa ikke just fra kirkelige Kredse, men fra de sociale og *politiske* Omraader. Herpaa tyder dels, at *Kongen* Antiokus Epifanes sættes i Skriften som Antikristens mest udprægede Forbillede, dels Skildringen af Antikristen i *Daniel Kap. 7*, hvor Daniel mellem Ro-

merrigets Arvetagere, de ti Horn (Evropas store Kon-geriger), ser et lille Horn vokse frem, der skød *tre* af de forrige Horn til Side, altsaa i sig forenede tre Stormagter i Vælde; og om dette Horn, der altsaa betegner en verdslig Magt, begyndende smaat, men endende i en frygtelig Magtudfoldelse som dominerende i tre Riger, siger Daniel, at det havde »Øjne som Menneske-øjne og en Mund, som talede store Ting«. Dette synes umuligt at kunne betegne andet end en vældig *Verdensfyrste*. Øjnene betegner *Kløgten*, den saakaldte »intellektuelle« Udvikling, men Munden, der talte store Ting, peger paa den frække, hovmodige Spottermund, hvormed Antikristen vil optræde »mod alt, hvad der kaldes Gud eller Gudsdyrkelse«; han vil tale »forfærdelige Ord mod Gudernes Gud«, den sande, levende Gud (se Daniel 11, 36). Og i Daniel 11, 38 siges os, at Antikristens Afgud vil være *Krigsvæsenet* (»Fæstningernes Gud skal han ære«, Dan. 11, 38).

Hvor ligger alt dette, som Skriften varslor, dog i en grufuld Virkelighedsbelysning i den Verdenskrig, vi oplever for Tiden!

Ogsaa hos Profeten Ezekiel Kap. 38—39 er det en mægtig *Verdensfyrste*, der drager i den sidste Kamp imod Guds Folk. *Gog* kaldes han der, og *tre* Riger har han ogsaa der (se Ezekiel 38, 2). Og i Johannes Aabenbaring 17 siges det jo ganske tydeligt, at »*Dyret*« (hvor er det dyriske ikke fremme i denne Verdenskrig!) skal regere sammen med de ti Konger saaledes, at de alle har givet deres Kraft og Magt til »*Dyret*«. Atter der har vi Verdensfyrsten (selv personlig Herre over tre Riger) med Magt over alle Romerrigets Arvetagere. Ja, hvem mon det vil blive, der skal danne det syvende, kortvarige Verdensrige, opleve et »dødeligt Saar« og saa opstaa igen til Magt som Anti-

krist, og lede Kongerne til den sidste Kamp mod Lammet? De skjulte Ting er for Herren, men vi er nær inde paa alle disse Begivenheder. Vel den, der i Jesu Tro kan haabe og være stille til Herrens Frelse, til Dagen bryder frem med Guds Riges evige Sejr.

Vi komme nu til Spørgsmaalet om *Menighedens Kaar* under den antikristelige Tid. Og der maa vi begynde med Tiden kort forud for Antikristens Frembrud. Efter Aabenbaringens Bog synes Antikristens Tid, der kun vil blive kort ($3\frac{1}{2}$ Aar, 1260 Dage, 42 Maaneder taler Skriften om) at skulle indledes med *en Tid af lignende Varighed*, hvor de antikristelige Kræfter samle sig til Frembrud, men hvor ogsaa Menigheden hjælpes af Gud til at komme vel igennem Stormen.

Vi saa i Trøstesynet i Joh. Aab. 7, hvorledes Guds Tjenere blev beseglede i deres Pander, blev udrustede med en saadan Aandskraft fra Gud, at de kunde staa fast og bekende Herren trods alt (»om vor Pande vil vi binde Vidnesbyrdets faste Ord«).

Guds Folk bliver saaledes rustet til den sidste store Kamp, og de helliges Bønner stige Dag og Nat op til Guds Trone. Samtidig tugter Gud den store Flok, der mere og mere falder fra, vender sig bort fra Jesu Evangelium. Som Plagerne rullede ud over det gamle Ægypten, saa rulle de ud over den frafaldne Slægt, naar Englebasunerne lyde. Forklare disse Plager i det enkelte skal vi ikke og kan vi ikke, men det vil være svære Tider for alle Jordens Slægter, ja allermest for dem, der har vendt sig fra Herren. Fritænkeri og Fornægtelse vil brede sig, men deraf bliver Mennesker kun mere ulykkelige. Afgrundskræfterne vil faa Lov at bryde frem paa mange Maader. Ogsaa Islam, Muhameds Tilhængere, vil sikkert prøve en sidste Kamp

for deres Løgne (tænk paa, hvad der er sket i denne Tid i Armenien!).

Men den store Mængde *omvender sig ikke* trods alle Tugtelserne. Vi hører det ogsaa nu rundt om fra, at heller ikke Krigens haarde Svøbe har formaaet i Sandhed at bøje Hjerterne. I Tyskland klager de troende: det blev ikke en Folkeomvendelse. I Østerrig klager man ligesaa: Lavhed og Grusomhed og Usædelighed, alt det dyriske breder sig. Og hvad skal vi sige om vort Folk med al dets Mammonsstræb og Forlystelsessyge midt i det alvorligste. Man søger til selvlavede Religioner som Spiritismen og deslige, men omvende sig og fly til Jesu Kors, det vil den store Flok ikke.

I Kap. 11 i Aabenbaringens Bog fortælles om en *Maaling af Templet*, af Herrens Helligdom, hvorved den ydre Del bliver givet til Pris for de hedenske Kræfter, medens den indre Del af Helligdommen bliver afgrænset og værnnet. Det peger hen paa, at Gud, jo nærmere Antikristens Tid kommer, vil *afgrænse sin sande Menighed* skarpere fra den blot udvortes Kirke, fra Navnkristendommen. Den *blot udvortes Kirke* vil blive fyldt med *Frafaldets Aand*, det ydre Baand, der endnu binder mange til Kirken, vil briste. Der vil blandt de Navnkristne blive en tiltagende Afkristning, vantro Forkyndelse vil blive godkendt af Staten, Fri-tænkeriet og Rationalismen vil sætte sig i Højsædet ved vore Læreanstalter, Religionsundervisningen vil vel ogsaa blive trængt ud af Skolerne. Ser vi ikke alt dette nærme sig? Lad os holde igen, kæmpe imod til det yderste, det er vor hellige Pligt. Men det vil faa sin Tid. »Denne er Eders Time og Mørkets Magt«, saa vil det lyde igen. Guds Folk skal følge sin Frelser efter, faa sin Gethsemanestund.

Men midt i denne mod Antikristens Komme henglidende Tid vil der dog lyde stærke *vækkende* Røster, ogsaa ske store Vækkelser paa sine Steder som et sidste Kald, før Midnatsmørket kommer. I Joh. Aab. Kap. 11 fortælles om *tvende mægtige Vidner*, der vil staa frem noget før Antikristens Komme. Det synes at være to af Gud udvalgte aandsfyldte Personligheder. Tiden vil nærmere forklare det. Men det vil sige, at Vidnesbyrdet skal lige op til Antikristens Tid lyde med stor Kraft. Ogsaa dette ser vi i vor Tid en Del af. Saa fortælles der, hvorledes den antikristelige Magt, der nu er lige i Frembrud, faar ihjelslaaet disse Vidner. Dog ikke før de faar »fuldendt deres Vidnesbyrd«. Glæden i den frafaldne Kristenhed skildres som meget stor, da disse Vidner ihjelslaas. Nu blev man da fri for disse Plageaander. Men da sker der et Under, de ihjelslagne Vidner blive levende igen ved Guds Kraft og fare til Himmels. Da falder der stor Frygt over mange, og en hel Del »gav Himmels Gud Ære«, staar der. Hvorledes dette vil ske, kan ingen sige endnu, men Guds Ords Kraft vil gøre sig gældende, og Menigheden, den sande hellige Kærne, vil vidne og arbejde, *indtil Antikristen kommer.*

Men saa, naar Dyret stiger frem af Havet, sker der en Forandring i Menighedens Stilling. Saa kommer der en *Ørkentid* for Menigheden, medens Antikristens Regimente gaar for sig. Ligesom Jesu Venner fandt Ly i den lille Klippeby Pella, da det gamle Jerusalem gik under, saaledes vil Herren, naar Dyrets Regimente bryder frem, gemme sit Folk paa et Sted, han har beredt for det. Da skal det opfyldes, det gamle Profetord (Esajas 26, 20): »Gak, mit Folk, gak ind i Dine *inderste Kamre*, og luk Dine Døre efter Dig; skjul Dig et lidet Øjeblik, indtil Vreden gaar over.«

Det er dette, der skildres i Aabenbaringsens 12te Kapitel, hvor Johannes ser Herrens Menighed som en Kvinde i *Fødselsveer*; det er den sidste Tids Veer, hvorigenem Herlighedsriget med Kristi Genkomst skal fødes. Johannes ser *Dragen*, den gamle Slange, Djævelen, Satan (alle disse Navne nævnes) staa foran Kvinden for at dræbe Barnet; men Barnet sætter sig ved Guds Trone, og »Kvinden,« staar der, »flyede ud i Ørkenen, hvor hun har et Sted beredt fra Gud, for at man skal ernære hende der 1260 Dage,« altsaa den antikristelige Tid igennem. Og Kvinden blev baaret paa Ørnevinger til det Sted.

Altsaa Dødsrigets Porte skal ikke faa Overhaand over Guds Menighed, Gud vil værne om sit Folk, Kristus sidder paa Tronen, men en *Ørkentid* bliver det for Guds Folk, naar det antikristelige Mørke bryder frem. Da vil de borgerlige Rettigheder paa mange Maader blive fratagne Guds Børn, thi »ingen kan købe eller sælge uden de, der har Dyrets Mærke.« At Menigheden flyer ud i Ørkenen, vil just sige, at den da vælger hellere en saadan fortrykt Tilstand end at benytte sine borgerlige Rettigheder og udsætte sig for at besmittes og fornægte Herren. Da er Navnkristendommens Tid omme, da hedder det som aldrig før: enten med Dyret eller helt med Herren. Salig den, der hellere vil lide ondt med Guds Folk end have Syndens timelige Nydelse med Verden.

Saa hører vi i Aabenbaringen Kap. 13 om *Dyrets Fremtræden*. Nu er Mørkets Time kommen. Som Disciplene hin første Langfredag skjulte sig bag de lukte Døre, medens Herrens Fjender triumferede, saaledes vil det blive igen. Dyret, Johannes ser, er i Skikkelse sammensat af alle de tidligere Verdensrigers Skikkelse, thi det er Verdensmagts Toppunkt. Johannes saa,

som vi før har omtalt det, et af dets Hoveder ligesom saaret til Døden, men dets dødelige Saar blev lægt, og al Jorden fulgte undrende efter Dyret, og de tilbade Dragen og Dyret og sagde: Hvem er Dyret lig? hvem mægter at kæmpe imod det? Og Dyret aabnede sin Mund til Bespottelse mod Gud og mod de hellige. Og som Frelseren hin Langfredag blev hengivet i Synderes Hænder, saaledes bliver hans hellige nu for en Tid givet hen til at plages af Dyret. Da opfyldes Ordet fra Daniel 7, 21: »Jeg havde set, at samme Horn førte Krig mod de hellige og fik Overhaand over dem,« ja ikke Overhaand, saa de hellige faldt fra, men Overhaand paa den Maade, at de hellige trængtes ud fra enhver Indflydelse, ud fra Livsgoderne hernede, trænges ud i en Ørkentilværelse. Forbilleder herpaa har vi i hine Dage, da Menigheden maatte skjule sig i Katakomberne, da Valdenserne maatte skjule sig i deres Bjerghuler, og Hugenerne i Frankrig blev kaldt »Ørkenens Kirke«, paa Flugt, som de var, for de Hære, der sendtes ud for at myrde dem. Forbilleder derpaa kan vi ogsaa se i de smaa Flokke af troende, der i Rationalismens Dage sad hist og her fortrykte og forkuede af vantro Præster og af en Øvrighed, der mulkerede og arresterede dem, fordi de gik til hellig Forsamling. Saaledes vil det til sidst, maaske snart, thi vi er ikke langt fra det, blive i hele den gamle Kristenhed, naar det store Frafald kommer som paa Noahs og Loths Dage.

Djævelen vil prøve at gøre Gud det efter. *Som Gud sendte Kristus*, sender den gamle Slange *Antikristen*. Og som Gud virker ved sin *Helligaand*, saaledes vil Djævelen virke ved den *falske Profet*; thi Johannes saa ved Siden af Dyret fra Havet »et andet Dyr stige op af Jorden, og det havde to Horn ligesom et Lam,

men talte som en Drage.« Dette Dyr, der virkede for Antikristen og gjorde mange forunderlige Tegn ved Satans Kraft for at bedrage Mennesker, er den *falske Aandelighed*, et Vrægebillede af Lammets, af den sande Profet; det er hele den falske Profeti, der kun sanser, hvad *Jordens* er (dette andet Dyr steg op »fra Jorden«), den vantro Menneskeklogt, der giver sig Udtryk ogsaa i gudløs Naturvidenskab og Digtekunst, der kæmper for Kultur, men uden Kristendom, Dyrets Kultur, som vi ser den i denne Verdenskrig; denne falske Profet har sine Organer i hele den gudfjendske, ganske jordbundne *Presse*, der daglig som Padderne fra Sumpen kvækker sine Løgne ud over Verden og bekæmper det himmelsindede som Daarskab. Altsaa en Slags *djævelsk Treenighed*: Dragen, Dyret og den falske Profet.

Streng Tider, naar Dæmningen er bristet, og Mørkets Floder vælde som uhindret frem.

Men straks efter dette Syn ser Johannes igen et *Trøstesyn*, ser Lammets staa paa Zions Bjerg med sine beseglede og hører de hellige synge Mose og Lammets Sang, en Lovsang, som den blev sunget, da Israels Børn var komne igennem det røde Hav. Guds Frelses Time slaar nu snart. »Hertil og ikke videre,« hedder det i den højestes Raad. Nu modnes det hele, den gode Sæd til den himmelske Høst, men Ugræsset til Ilden.

Hvor bliver Verden ulykkelig, naar Guds Folk, Saltet og Lyset, trænges ud. Da raadner Verden op, da bliver alt saa mørkt, den forventede Befrielse, som Kødets Evangelister lovede, naar man blot kunde blive fri for de hellige, udebliver ganske. Da gaar det, som det gik Akab, da han gik ned i Nabots Vingård for at glæde sig ved at eje den; Elias mødte ham med Dommens Ord, og Samvittighedens Ild brændte Akabs

Glæde bort. Da gaar det, som det gik i Frankrig paa den franske Revolutions Tid, da man forfulgte alt, hvad der vilde høre Herren til eller blot mindede om Herren, hvor blev det en frygtelig Tid, en Rædselstid! Og saaledes vil det blive ogsaa i Antikristens Dage. Fra Gud udgydes Vredesskaaler over den frafaldne Verden. Læg særligt Mærke til den *femte* Vredesskaal (Joh. Aab. 16, 10—11), der blev udgydt over »Dyrets Trone«. Der staar, at da blev »Dyrets Rige formørket, og de tyggede deres Tunger af Pine.« Der bliver Splid og Tvedragt indenfor Antikristens Rige, hans Rædselsherredømme hviler saa tungt paa Masserne, at de truende knurrer imod ham. Og forstaa vi Profetens Ord her i Joh. Aab. Kap. 16—18 ret, saa vil *selve Antikristens Hovedstad, det store Babel*, som den kaldes, Verdensstaden uden Lige, gøre Oprør mod sin onde Hersker. Byerne er som Regel Arnesteder for Fordærvelse. Og Verdenshovedstaden i Antikristens Rige vil være Fordærvelsens Midtpunkt. Antikristen og hans Tilhængere ender med at komme i Strid med hinanden. Saaledes bragte Gud ogsaa tidligere Dommen over sine Fjender, de ødelagde hverandre indbyrdes (tænk paa Jerusalems Ødelæggelse, hvor Jøderne myrdede hverandre indbyrdes). Det stolte Babel, Antikristens Hovedstad, fyldt med al Verdens Herlighed, med en Kultur saa forfinet i Nydelser og Vellyster som aldrig før, denne stolte Stad lignes ved en Skøge (derved betegnes Frafaldet fra Kristus), udmajet og drukken af de helliges Blod. Hun sidder paa Dyret, bæres af det, men til sidst synes hun at tynde Dyret, og Dyret, Antikristen med sine Hære og Forbundsfæller, vil til sidst ødelægge og opbrænde sin egen Stad. Saa styrter det stolte Babel; Veklagen ved dets Fald fra alle

dem, der tjente paa den store Stads Overdaadighed, se vi udmalet for os i Kap. 18. —

Nu gaar Antikristens Rige sin Opløsning i Møde; »hvor Aadslet er, der samles Gribbene«. — Af Profetierne hos Ezekiel og Sakarias, ja af Profetierne mange Steder i Skriften, synes det at fremgaa, at Antikristen i sin stadige Kamp mod »Lammet«, mod Kristus og hans hellige, søger at ramme Gudslivets Centrum, som ved den Tid vil være at finde i *Jødeland*, hvor det nyomvendte Jødefolk atter har faaet sin Bellig. Midt i sit Forsøg derpaa naar han sine Synders fulde Maal; ved Jerusalem vil han blive fældet, thi da kommer Kristus igen paa Oliebjerget paa samme Maade, som han hin Dag for til Himmels. Og da styrter Verdensmagten sammen, da er det gamle forbigangent og Herlighedsrigets Sol ved at opgaa.

Hvor er vi henne nu? Lad os igen gøre os dette Spørgsmaal. — Og Svaret vil sikkert maatte blive: Vi staar ved Veernes Begyndelse, vi er skreden ind i den Tidskreds, der ligger nær forud for Antikristens Aabenbarelse. Og det hele kan udfolde sig uhyre hurtigt. Alt det, vi her har dvælet ved, kan jo komme paa ganske kort Tid. Komme skal det først, Frafaldet og det Syndens Menneske; derom mindede Paulus Thessalonikerne og advarede mod den sværmeriske Forventning, der vil springe Tegnene over og selv bestemme Tid og Time. Men der staar hos Profeten Esajas 60, 23: »Jeg, Herren, jeg vil lade det hasteligen ske i sin Tid.« Vi tænker os tidt, at der skal saa lang Tid til at berede Afslutningen, men Historien viser os ofte, hvorledes Begivenhederne kan fuldbyrdes med ganske uventet Fart. Derfor har der altid været den allerbedste Mening i at forvente Herren til hver Tid, thi ingen har kunnet vide, hvor hurtigt de afsluttende Begivenheder,

*som først skulde komme, vilde udfolde sig. Tid og Time kan og skal vi heller ikke nu bestemme, men minde hverandre om: »Natten er fremrykket, Dagen er kommet nær« (Rom. 13), minde hverandre om, at det gælder i Tide at vinde Fodfæste paa Klippen. Jo nærmere Antikristens Midnatsmørke kommer, »den store Trængsel«, som Skriften kalder den Tid (se Daniel Kap. 12, 1 og Joh. Aab. 7, 14), des vanskeligere vil det blive at omvende sig. Luften vil blive saa voldsomt mættet med Verdslighed, med Urenhed, Afslappelse, Forplumring, med de søvndyssende, besnærende Kræfter, at det vil blive meget svært. Endnu er det en belejlig Tid, køb den da! Bryder Stormene først rigtigt løs, da er det ikke let at blive bjerget op paa Frelsens Klippe fra de brusende Vande, ej heller let kun at være paa Klippeskraaningen. Gør Alvor af det, Ven, »træng i Guds Arme ind og til Din Jesu Hjerter, det koste i Dit Sind, ihvad det vil for Smerte, til Himlen gaar man ej udi sin gode Mag, træng ind, nu er der Vej, nu hedder det i Dag!« Paa Golgathas Klippe ved Korsets Fod hos Jesus, der, hvor Naadepladsen blev skænket Dig i Daabens Stund, *der, kun der kan du bevares*. Tøv ikke, Ven, helt med Herren, saa kommer Du ind under Forjættelsen, der lyser over Guds Folk ogsaa i de sidste Tider: »Herren viser sig stærk i at hjælpe dem, hvis Hjerter er helt med ham« (2 Krøn. 16, 9).*

VII. Gudsrigets Sejr.

»Ved Midnatstid skete Anskriget: se, Brudgommen kommer, gaar ham i Møde.« Naar Midnatsmørket ru-

ger over denne Jord med Dyrets Regimente og den falske Profets forførende Kunster, naar Herrens Folk sidder som i en Ørken, i sine inderste Kamre, trængt og plaget paa alle Maader, da vil ogsaa Forventningerne vaagne som i den første Menighed, da vil Raabet lyde: »Se, Brudgommen kommer, gaar han i Møde,« nu maa han komme. Ak, da vil det vise sig, at en Del af Brudejomfruerne har ingen Olie i Lampen mere, Lunkenheden havde faaet Magten. Men andre vil blive lysvaagne, og Lampen vil skinne i Tro, i Haab og i Kærlighed. *Og saa kommer han, Rytteren paa den hvide Hest, for at gøre en brat Ende paa Antikristens Regimente.* Vi læse derom i Joh. Aab. Kap. 19, 11 fl. »Af hans Mund udgik der et skarpt Sværd,« staar der, og et andet Sted (2 Thess. 2), at han skal »tilintetgøre den løvløse med sin Munds Aande.« Og saa er det forbi, det rædsomme Regimente, Dyret og den falske Profet kastes i Ildsøen, saa knækker Nibølgen sammen, og Gudsrigets Sejr indledes med Oprettelsen af Kristi Herlighedsrige endnu her paa denne Jord. Det sidste paa den gamle Jord bliver *ikke* det frygtelige Uvejr, hvis *Begyndelse* vi sikkert nu er Vidne til ved Verdenskrigen («Veernes Begyndelse»), men en dejlig *Helligaften* forud for den nye evige Dags Frembrud med nye Himle og ny Jord.

Det er denne dejlige Helligaften, der i Skriften nævnes det *tusindaarige Rige*, der endnu ikke er det fuldkomne Rige, men en Forberedelse dertil. Vi har talt om, hvorledes Menighedens Liv afspejler vor Frelses Liv. Først Fornedrelsen, som Guds Menighed lever under i den nærværende Verden, svarende til vor Frelses Liv indtil Korsdøden. Men saa kom de 40 Dage mellem Herrens Opstandelse og Himmelfart, og til den Tid svarer Tusindaarsriget. I de 40 Dage var

Herren jo sine Venner nær, men hans Maade at aabenbare sig paa var en anden (han kom jo gennem lukte Døre, blev pludselig usynlig for dem), det var ligesom en Overgangstid, til han atter skulde være hos Faderen i Herligheden. Tusindaarsriget er ogsaa en underfuld Tid, hvor de himmelske Kræfter aabenbare sig langt mægtigere og synligere end nu, hvor den kommende Herlighed begynder at straaale igennem.

Man har ofte spurgt om dette Riges Varighed, om det skal tages bogstaveligt med de 1000 Aar? Vi har jo Ordet i 2 Pet. 3 om, at 1000 Aar er for Herren som een Dag og een Dag som 1000 Aar. Herrens Maade at regne Tid paa er ikke som vor Tid. Bestemt kan vi ikke sige det. Men dette Rige vil faa Tid til at udfolde sig i sin Herlighed. Naar der i Aab. Kap. 20 seks Gange nævnes 1000 Aar, peger det dog hen paa en længere Periode. Man har ment, men det er jo kun Mennesketanker, om end i Tilknytning til det bibelske Forbillede, at Tusindaarsriget skulde være det syvende Aar-tusinde for Menneskeheden. De 6000 Aar kan jo snart udrinde, og saa skulde Tusindaarsriget svare til Sabatsdagen, Hvile- og Helligdagen. Maaske, men derom ved vi intet bestemt.

Det vi ved, er, at *Menigheden vil faa ubeskrivelig dejlige Kaar i denne Tid*. Dens Fjender vil være lammede. Antikristen og den falske Profet er kastet i Ild-søen, og Johannes fortæller (Joh. Aab. Kap. 20), hvorledes han ser en Engel stige ned fra Himlen med Afgrundens Nøgle og en stor Lænke i sin Haand. »Og han greb Dragen, den gamle Slange, som er Djævelen og Satan, og bandt ham for tusinde Aar og kastede ham i Afgrunden og lukkede af og forseglede over ham, at han ikke mere skulde forføre Folkeslagene, førend de tusinde Aar var til Ende.« Hvor vil dette

dog føles som en *uhyre Lettelse* paa Jord! Hvilken Modsætning til Antikristens Rige! Naar det djævelske Vrægebillede af Treenigheden, Dyret, den falske Profet og Satan selv, ganske er sat ud af det hele, da vil Verdensmennesker blive saa fredelige, Modstanden vil ligesom trække sig ind i de inderste Kamre. Dommen over Antikristen har jo været aabenbar for alle Jordens Folk, hans Nederlag i det hellige Land saa knusende, at hans Magt er hvirvlet bort som Avner for Vejret. Alt dette vil jo virke betagende paa Folkene, som i sin Tid Israels Børns Overgang over det røde Hav virkede paa Datidens Folk. Men navnlig dette, at Verden ingen Anfører har mere, at de onde Fristelsens Kræfter nu ikke længere er knyttet til Ondskabens Aandehær, men kun Kamp med Kød og Blod, det vil gøre Folkeslagene saa tamme, saa villige til — i ethvert Tilfælde udvortes — at gaa ind under Kristi og de helliges Regimente. Antikristens grufulde Regimente er endnu i frisk Erindring. Menneskeheden vil aande op som efter et frygteligt Mareridt.

Og for de troende Mennesker, der fødes og lever paa Jord i dette Riges Tid, vil Fristelserne jo ogsaa mærkes forholdsvis svagt, naar den onde Fjende ikke staar bagved dem længere.

Men saa sker der endnu en underfuld Begivenhed samtidig med Kristi Genkomst, det, som Skriften kalder »*den første Opstandelse*«. Samtidig med, at Johannes saa, hvorledes Riget og Dommermagt blev givet den højestes hellige, saa han tillige »deres Sjæle, som var halshuggede for Jesu Vidnesbyrds og for Guds Ords Skyld, og dem, som ikke havde tilbudet Dyret eller dets Billede og ikke havde taget Mærket paa deres Pande og paa deres Hoved; og de *blev levende* og blev Konger med Kristus i tusinde Aar.« Og der føjes

Hvad der forestaar.

til: »de øvrige døde blev ikke levende, for de tusinde Aar var til Ende. Dette er den første Opstandelse. Sallig og hellig er den, som har Del i den første Opstandelse; over disse har den anden Død ikke Magt, men de skulle være Guds og Kristi Præster og skulle være Konger med ham i de tusinde Aar.«

Denne Aabenbaring, at *Opstandelsen skal finde Sted i to Hold*, har vi jo mødt før. I 1 Kor. 15 hørte vi jo om dette: først Kristi Opstandelse, saa »de, der tilhøre Kristus ved hans Tilkommelse« og derefter Enden med den almindelige Opstandelse. *Men hvem kommer saa med i den første Opstandelse?* Ja, her i Joh. Aab. nævnes Martyrerne og den Flok, der havde været tro i den antikristelige Tid og ikke taget Dyrrets Mærke. Men i næynte Sted i 1 Kor. 15 siges mere i Almindelighed: »de der tilhører Kristus«, og i 1 Thessal. 4, hvor Paulus med Henblik paa de Jesu Venner, der var død før Kristi Genkomst, trøster de troende med, at disse døde ogsaa skulde være med til at mødes med Herren ved hans Tilkommelse, siger han, at naar Kristus kommer, skulde »de døde i Kristus« (læg Mærke til Udtrykket) opstaa først.« Og han føjer til: »derefter skulle vi levende, som blive tilbage, bortrykkes tillige med dem i Skyer til at møde Herren i Luften; og saa skulle vi altid være sammen med Herren.« Altsaa »de døde i Kristus« skal faa Del i den første Opstandelse. Saa synes der at være en berettiget Forventning for alle de Sjæle, der i Tidernes Løb blev omvendt og kom ud af Verdensmagtens Aag, blev Jesu hellige og til sidst døde i Kristus, blev tro indtil Enden, om at maatte komme med til Tusindaarsrigets Herlighed. Saaledes maa vi ogsaa forstaa Paulus's Ord i Filipp. 3: »om jeg dog kunde naa til Opstandelsen fra de døde.« Dermed kan han næppe mene den alminde-

lige Opstandelse, som jo er sikker nok for alle, baade dem, der gjorde Herrens Villie, og dem, der gjorde det, der er ondt for Herren (se Joh. 5: »den Time kommer, da *alle* de i Gravene skal høre Guds Søns Røst«). Her tænkes sikkert paa denne sejrige Opstandelse ved Herrens Genkomst. — Men saa kan der ogsaa blive et levende Haab for Dig og mig, Ven, vi, som gav Gud Hjertet i Jesu Tro og vel at mærke bliver bestandig indtil Enden, et levende Haab om at faa Del i den første Opstandelse. Bibelen berettiger til saadan Forventning.

Men om *den Flok*, der i de helliges Taalmodighed og Tro har gennemlevet Antikristens Trængsler og oplever Herrens Genkomst, de beseglede, den udvalgte Skare (se Joh. Aab. 7), staar der, at den skal ved Kristi Genkomst *forvandles* i et Nu, i et Øjeblik, alt-saa »overklædes« med det uforkrænkelige Legeme. Derom kan vi læse i 1 Kor. 15, hvor Apostelen vidner: »Alle skulle vi ikke hensove, men vi skulle alle forvandles, i et Nu, i et Øjeblik, ved den sidste Basun; thi Basunen skal lyde, og de døde skulle oprejses uforkrænkelige« (dermed tænkes paa den første Opstandelse), »og vi skulle forvandles; thi dette forkrænkelige maa iføre sig Uforkrænkelighed og dette dødelige iføre sig Udødelighed.« Dette med, at nogle spares for Døden, er jo ikke ukendt i den hellige Historie, Enok og Elias fortælles det om. Men ved Kristi Genkomst vil det altsaa ske med en hel Skare, hvor stor ved vi ikke, med de beseglede, der overlevede Antikristens onde Dage og blev tro.

Ja, her er meget, der kan synes os underligt, men det har dog Ordets Grundlag. *Hvorledes* Kristus vil regere paa Jorden sammen med de ved den første Opstandelse oprejste og de ved den sidste Basun forvand-

lede Guds Børn, ved vi ikke, og det kan ikke nytte at ville udmale det, thi saa er vi ude paa Fantasiens gængende Grund. Saa meget staar fast, at der i den Verdensperiode, der kaldes Sønnens Rige, det tusindaarige Rige, vil være en Forbindelse mellem Himlens og Jordens Beboere som aldrig før. Muligvis vil det ske paa lignende Vis, som det, der i Matth. 27, 52—53 fortælles skete ved Kristi Opstandelse, at »Gravene aabnedes og mange af de hensovede helliges Legemer blev oprejste, og de gik ud af Gravene efter hans Opstandelse og kom ind i den hellige Stad og viste sig for mange;« det er tænkeligt, at de opstandne og forvandlede hellige vil aabenbares paa Jord paa lignende Vis, svarende til Kristi Aabenbarelse for hans Venner i de 40 Dage mellem Opstandelsen og Himmelfarten. »Guds og Kristi Præster skal de være og være Konger med Kristus i de 1000 Aar«; det staar der jo, men hvorledes saa dette Regimente vil blive øvet i det enkelte, kan vi ikke forklare. *»Men at Helgen her og Helgen hisset er i samme Menighed«*, det vil kendes i hine dejlige Tider som aldrig før. Og man kan forstaa, hvilken Fryd det vil være for dem, der levede deres Udlændigheds Dage i den nærværende Verdens Trængsler, hvor Guds Villie paa saa mange Maader trædes under Fod, som opstandne at skue den blomstrende Tilstand, den Fredens Aften her nede paa den gamle Jord, se, hvorledes Guds Lov og Villie gennemtrænger alle Livets Former, baade de sociale mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, de politiske, hvor al Partikavil vil være forsvunden, og de nationale, idet Folkene vil leve i Fredsforbund, uden Krig og Tvedragt. Der staar jo, at Herren da skal »holde Ret for mange Folkeslag, og de skulle omsmede deres Sværd til Hakker og deres Spyd til Haveknive; et Folk skal ikke løfte Sværd

imod et andet, og de skulle ikke ydermere øve sig i Krig.»

Alt det skønne i Profetierne har tidt maattet lide ved, at Mennesker har forvansket det paa kødelig Vis. Ogsaa dette med Tusindaarsriget har maattet holde for. Ofte er dette Riges Herlighed bleven udmalet ganske fantastisk. Nogle har ment, at dette Rige allerede kom, da Kejser Konstantin gav Religionsfrihed, og der var Jøder, som ud fra det gamle Testamentes Profetier udmaalede dette Rige med Farver, hvor det ydre Velvære spillede Hovedrollen og hvor Jøderne — altsaa uomvendte Jøder — mente paa udvortes Vis at skulle herske over de andre Folkeslag; paa Reformations-tiden var der en Skare Gendøbere, som under Anførsel af en Skrædder, Johan af Leyden, vilde oprette Tusindaarsriget, men det blev et djævelsk Vellyst- og Grusomhedsrige, der endte med, at en Mængde af dem blev ihjelslaaet af de omboende Folk. Det var den Slags Forestillinger om Tusindaarsriget, som Reformatorerne bekæmpede i den augsburgske Bekendelse. Men af alt dette maa vi ikke lade os forvirre. At Vildfarelsens Aander søger at forplumre Vandene, maa ikke undre os. Oldkirkens Fædre *Papias*, *Justin*, *Irenæus* og *Tertullian* sysle meget med Tanken om Tusindaarsriget. Senere tager den pietistiske Livsvækelse dette dejlige Haab frem. Og det hører jo med til Guds Folks Rigdom. Lad os glædes ved dette Fremtidshaab for den gamle Jord, at Kristi Rige skal regere aabenbart til sidst. Da er »de ringe Tings Dage« forbi. Med Tusindaarsriget *begynder* det, Skriften kalder »Vederkvægelsens Tider«. Det Verdensherredømme, som Djævelen engang var fræk nok til at tilbyde Guds Søn mod et Knæfald som Betaling, det Verdensrige, han siden ved Antikristen søgte at oprette

paa Ondskabens Vis, det faar Kristus nu af Faderen. *Nu er Rigerne blevne Herrens og hans Salvedes.* Kristus er synlig aabenbaret som Kongers Konge og Herrens Herre, og hans hellige, om hvem Brorson synger: »Her gik de under stor Foragt,« de skal nu lede Udviklingen. Da arve »de sagtmodige Jorden« (Matth. 5) og »de hellige skal dømme Verden« (1 Kor. 6). Og efter Profetierne om den Betydning, som *Israels* Omvendelse skal faa for Herlighedsriget (se Rom. 11), vil Israel sikkerlig igen blive det ledende Folk i det hellige Folkeforbund, hvor Guds Ord skal blive det afgørende og Englesangen »Fred paa Jord« være opfyldt, saaledes som den gamle Jord kan se Opfyldelsen.

Thi det maa vi aldrig glemme, at *Tusindaarsriget er endnu ikke det urokkelige og evige Rige*, ikke den nye Jord. Men en Mængde Forjættelser fra vor Bibel vil da se deres Opfyldelse. Naar Guds Ord regerer, vil det blive en Gyldentid. Da vil Kunst og Videnskab ikke som nu saa ofte staa i den ondes Tjeneste, men virke til Guds Forherligelse. Biskop Martensen siger derom i sin Etik, denne dejlige, dybe og dog saa jævnt skrevne Bog: »Den gyldne Tid vil være en jordisk Fuldendelsesperiode. — — Fortrængte og undertrykte Sandheder, tilbagetrængte og glemte Bestræbelser vil her komme til deres Ret; og hvad der i den foregaaende Udvikling har været forsømt, bliver nu indhentet.« Saadanne Tanker som f. Eks. paa det sociale Omraade Kristelig dansk Fællesforbunds Tanker, en fredelig Overenskomst i *Herrens Aand* mellem Arbejdsgivere og Arbejdere, vil da faa deres Blomstrings-tid.

Men i alle Forhold vil det opfyldes: »Blomstre som en Rosengård skal de øde Vange, blomstre i et Gyldenaar under Frydesange«. Daniel saa det forud. I sin

Bogs 7de Kap. vidner han om, hvorledes han saa »en som en Menneskens Søn« komme »med Himmels Skyer«; han saa ham »komme lige hen til den gamle af Dage« og saa, at »ham blev givet Magt og Ære og Rige, og alle Folk, Stammer og Tungemaal skal tjene ham«, og hans Herredømme var »et evigt Herredømme, som ikke forgaar, og hans Rige er uforkrænkeligt.« Og han saa tillige, at samtidig dermed skulde »den højestes hellige modtage Riget og besidde Riget evindeligt,« og at *Retten blev tilkendt den højestes hellige* og Tiden kom, da de *hellige tog Riget i Besiddelse.*«

Skønnest er denne Profeti i det gamle Testamente givet os ved Profeten *Ezekiel*, der efter (Kap. 37) først at have set Synet om Jødefolkets Omvendelse (Dalen fuld af døde Ben, der blev levende), derefter (Kap. 38—39) Antikristens Optræden og Fald ved Angrebet paa Israels omvendte Folk, slutter med (Kap. 40—48) de storslaaede Syner om Herlighedsrigets Oprettelse paa *denne* Jord.

Hvorledes Tusindaarsriget skal blive en *Troeslivets Tid uden Lige* skildres i Ezek. 47 i Synet af den lille Kilde, der brød frem ved Helligdommens Tærskel og løb omkring ved Alteret (Brændofferalteret, Forbilledet paa Golgathas Kors-Alter) og saa videre og dybere ud, tilsidst med Vand til at *svømme* i. Og alle vegne, hvor Bækken kom, blev der *Liv*. Ja, den Kilde ved vi, hvad er, det er den underfulde Kilde fra Bethlehem og Golgatha, og Træerne langs Bækken er alle de levende Samfund og det levende Arbejde, der fra Jesu Blods Kilde bryder frem paa Jord. Saligt, om du selv har erfaret, at denne Flod blev ledt ind i Dine Aarer, bragte Livet frem i Din egen Sjæl! Har du erfaret det? Ellers lyder det til dig: »Du bange Sjæl, der maa drage i Verden om uden Fred, o skynd Dig at komme til-

bage og bøj Dig til Kilden ned-« — Men tilsidst saa Profeten Ezekiel, at Bækken flød ud i det døde Hav, dette frygtelige Hav fyldt med Salt og Svovl, og da Bækken kom derud, blev det døde Havs Vande »friske«. Det døde Hav er de *døde Folkemasser*, ogsaa *Hedningemasserne*, og det vidner om, at Tusind-aarsrigets Tid skal blive en storslaaet *Missionstid*, en Tid, hvor Livet i Jesus skal vinde Sejr som aldrig før.

Det vil jo heller ikke være underligt, naar vi betænker, at Djævelen er bunden i denne Tid, at Verdensmagten er knust for bestandig og Guds Lov raadende paa Jord. Da vil Hedningerne strømme til Lyset af sig selv, da skal de ikke møjsommeligt opsøges som nu. Læs tillige, hvad der staar derom hos Esajas Kap. 2, 2—3: »Og det skal ske i de sidste Dage, at Herrens Huses Bjerg (Guds Rige) skal være grundfæstet ovenpaa Bjergene og ophøjet over Højene (det vil sige over alle Jordens Riger); og *alle Hedninger skal strømme til det*. Og mange Folkeslag skal komme og sige: kommer og lader os gaa op til Herrens Bjerg, til Jakobs Guds Hus, at han maa lære os sine Veje, at vi maa vandre paa hans Stier; thi fra Zion skal udgaa Lov og *Herrens Ord fra Jerusalem*«. Dette sidste peger hen paa, at det omvendte Israel skal gaa i Spidsen for det store Livsarbejde, hvilket stemmer overens med Rom. 11, 15, hvor Paulus vidner om Jødefolkets Omvendelse til sidst og siger derom: »hvad bliver da deres Antagelse andet end *Liv ud af døde?*«

Det bliver den *store Høsttid for Guds Rige*. Vel er der altid bleven en Høst, hvor det levende Ord, Omvendelsens og Syndsforladelsens Ord, forkyndtes i Jesu Navn, men det var dog kun som et Udvalg, »et Naades-Udvalg« (Rom. 11), en Førstegrode af Folkene. Men naar Bækken strømmer ud i det døde Hav,

da skal det blive en Livshøst, en Gyldenhøst uden Mage. Husk paa det, Du, der arbejder for Guds Rige under de nærværende Kaar, hvor Satan endnu er i fuld Virksomhed, og hvor Jorden tidt kan synes saa tør: »Vil Graaden kvæle Røsten, da *tænk paa Gyldenhøsten*«.

Dog vil det heller ikke da være alle, der vindes.

Nej, samtidig med at der i Ezek. 47 tales om et Fiskeri, Menneskefiskeri, saa rigt og herligt som det skal blive i de Dage, saa tales der ogsaa om »Sumpe og Grøfter«, der ikke skal blive friske, men er givne hen til Salt. Thi i Tusindaarsriget er der dog endnu baade Synd og Død og Vantro, om end alt i det ydre bøjer sig under Kristi Aag; vi har jo set noget lignende, hvor mægtige Vækkelser brød frem, da saa det stundom ud en Tid, som vilde alle med, medens det dog senere viste sig ingenlunde at være saa.

Man har *imod* Tanken om Tusindaarsriget som den store Missionstid udgaaende fra Jerusalem som Livets Centrum indvendt, at der dog stod, at »*Hedningernes Fylde*« skulle først være indgaaet, før Israels Time atter slog, og ved Hedningernes Fylde har man da forstaaet: alle de Hedninger, der i det hele vilde lade sig frelse. Det vilde for det første forudsætte et saa indgaaende Missionsarbejde i hvert enkelt Folk, at det — menneskeligt set — maatte kræve en lang Tid endnu. Dog Herrens Gerning kan gaa saa hastigt, at det ved mægtige Folkevækkelser vel var muligt, at det, der i Danmark f. Eks. har været i Gang i over 1000 Aar, kunde fuldbyrdes meget hurtigere. Men hvorledes saa faa Plads for Opfyldelsen af alle disse Profetier om Hedningernes Tilstrømning just i de sidste Dage, naar Guds Rige er bleven det store Bjerg, der opfylder hele Jorden? Vi maa dertil sige, at »Hed-

ningernes Fylde« ingenlunde behøver at betyde *alle Hedningerne*, der blive frelst, men en »Fylde« af hvert enkelt Folk, et vist fuldt Tal, der er bestemt af Herren. I Ordet Matth. 24, 14, hvor Herren taler om, at Rigets Evangelium skal prædikes i den hele Verden, og da skal Enden komme, siger Herren tillige, at det skal prædikes »*til et Vidnesbyrd for alle Folkelagene.*« Men til et Vidnesbyrd for Folkene, saa Rygtet om Kristi Evangelium har naaet dem, kan Evangeliet snart være naaet rundt. Der er kun ganske faa Lande, som ikke har begyndt at lukke sig op endnu (som f. Eks. Afganistan). Hvis dette skal forstaas saa, som de, der agte paa Tidens Tegn, blive mere og mere tilbøjelige til at antage, da passer det jo udmærket med, at den store dybtgaaende Høsttid vil komme i Tusindaarsrigets Dage med de gyldne Kaar. Da skal Profetien hos Habakuk (2, 14) faa sin Opfyldelse, at »Jorden skal fyldes med Erkendelse af Herrens Herlighed som Vandene, der dække Havet.«

Man har ment af Profetierne ogsaa at kunne slutte, at selve *Naturen* i Tusindaarsrigets Dage vil præges af Kristi og de helliges Regimente, ja ogsaa af dette, at de ødelæggende Djævlekræfter i den Tid er bundne. Der tales hos Profeterne om, at der skal blive Fred ogsaa i Dyreverdenen, »Koen og Bjørnen skulle græsse sammen«, »det diende Barn skal lege ved Øglens Hul«, »de skal ej gøre noget ondt og ej noget for-dærveligt paa hele mit hellige Bjerg« (Esajas 11). Og saa føjes der til: »Og det skal ske paa den Dag, at Hedningerne skulle spørge efter Isai Rod, der staar som et Banner for Folkene.« Men en Tid, hvor der tales om diende Børn og om Hedninger, der spørge efter Kristus, kan endnu ikke være den nye Jord, men maa pege hen paa det tusindaarige Rige. Af Slutningen af

Esajas 65 synes det at fremgaa, at hvorvel Synd og Død vil findes blandt Jordbeboerne i hine i Forhold til vor Tid saa stærkt benaadete Dage, vil Levealdrene dog være større igen som i Patriarkernes Dage, Sygdommene færre og Naturens Kræfter udfoldes mere uforstyrret. En Fredens Tid vil det være baade for Mennesker og for Dyr, ja for Alskabningen, en Tid, hvor Himmelduggen baade aandeligt og timeligt vil falde over Jord under Kristi og hans Folks velsignede Regering. Fængsler og Hospitaler bliver der ikke saadan Brug for i hine Dage som nu.

Men det tusindaarige Rige faar Ende som alt, hvad der hører den gamle Jord til. Vi kan forstaa, at efter en saadan Tid, hvor Vilkaarene har været saa overmaade lette og gunstige for Menneskers Omvendelse, maa der *en Sigtelse* til, og derefter kommer *den sidste Dom*. Til at iværksætte Sigtelsen maa *Djævelen* tjene. Han bliver løsladt, og det vil mærkes paa Jord som en underlig Forandring i Sindene. Bitterhed tager Fart igen hos de uomvendte Mennesker, de vil ikke længere lade sig lede af Herrens hellige, af Guds Lov. Naar der staar, at Djævelen gaar ud for at forføre Folkeslagene ved »*Jordens fire Hjørner*«, peger dette maa-ske hen paa dem, der aandeligt har fjernet sig det længst mulige fra Jerusalem, fra Gudslivets Hovedstad paa Jord. Maaske der ogsaa tænkes paa de store Folkeslag, der i Tusindaarsriget har oplevet **Masseovergangen** til Kristendom, som Indiens og Kinas vrimlende Millioner. Noget Verdensrige kan Djævelen ikke danne mere, thi Verdensrigernes Tid er for evigt forbi med Antikristens Fald; men Masserne hidser han til Kamp, og der skildres, hvorledes Fjendeskarerne paany omringer »*de helliges Lejr og den elskede Stad*«, sikkert nok *Jerusalem*, den Stad, der hos Eze-

kiel i hine Tider benævnes med det dejlige Navn: »Herren dør«.

»Og Ild nedfaldt fra Himlen fra Gud og fortærede dem,« staar der. Djævelens Magt er intet mere, det er den sidste Krampetrækning, saa er han ogsaa i Ildsøen, hvor Antikristen, Dyret, og den falske Profet er. Og saa kommer den *sidste Dom med den store, hvide Trone, hvorpaa Menneskesønnen sætter sig*. »For hans Aasyn flyede Jorden og Himmelen, og der blev ikke fundet Sted for dem«, det vil sige, da gaar den gamle Jord med sin Stjernehimmel under, og da oprinder nye Himle og en ny Jord, paa hvilken Retfærdighed bor, det *evige, urokkelige Rige*.

Til denne sidste Dom opstaar *alle de andre døde*, Havet afgav sine døde, Dødsriget tømmes, og dette Forvaringssted eller Ventested, hvad vi nu skal kalde det, eftersom nu Aanderne havde det med Herren, forsvinder nu ogsaa. *Nu er der kun den nye Jord*, over hvilken Himmellyset evigt straalere (Sol og Maane behøves ej mere), og Ildsøen, de fortabtes Sted. Nu er Hvede og Klinte skilt ad for evigt. Der tales her ved denne Dom om *to Slags Bøger*. Hvert Menneske har i aandelig Forstand sin Bog hos Gud, hvor Livets Gerninger er opskrevne, thi Gerningerne skal være Vidner, om der var sand Omvendelse og Tro hos den enkelte. Vore Gerninger kan ikke bruges til at frelse os, men de kan bruges som Vidner, om vi elskede Jesus. Da vil Ordet lyde: »Hvad I har gjort mod en af disse mine mindste Brødre, har I gjort mod mig.« Stillingen til Jesu smaa, til hans hellige, vil være Vidnesbyrd om Stillingen til ham. Han har jo selv sagt: »Den, der tager mod Eder, tager mod mig, og den, der tager mod mig, tager mod den, der udsendte mig« (Matth. 10, 40). Men der er en anden Bog endnu, hvor alle de

frelstes Navne staar skrevet, *Livets Bog*. »Den, der sejrer«, har Herren sagt, »skal iføres hvide Klæder, og jeg vil ikke udslette hans Navn af Livets Bog.«

»Men dersom nogen ikke fandtes skreven i Livets Bog, blev han kastet i Ildsøen,« staar der. *Der er en evig Fortabelse*, det siger Ordet saa klart her som saa mange Steder. Og det hænger sammen med det, at det er Alvor med den *frie Villie*. Man *kan* forhærde sig indtil Enden, blive et Djævelens Barn og ende hos ham. Hvor taler det dog til hver af os om ikke at staa Guds Aand imod, ikke at opsætte! —

Men for Herrens frelste oprinder *nu den evige Saligheds Tilstand* med den *fuldkomne Harmoni* mellem det indre og det ydre. I det indre Jesus lig, Mesterens Billede er nu til Stede i sin Klarhed. »Vi skal vorde ham lige, thi vi skal se ham, som han er« (1 Joh. 3). Den sidste Syndegnist er nu slukt. Og i det ydre et uforkrænkeligt Legeme, alle Taarer borte, al Pine, al Død. Da bor Gud i sit Folk som en Fader med sine Børn. Og Sønnen, der købte Bruden med sit Blod, overgiver nu Gud og Faderen Riget. Da har vi Faderens evige Rige, den fulde Opfyldelse af den anden Bøn: Komme Dit Rige.

Ja, den Herlighed kan ikke beskrives, thi den ligger udenfor Jordelivets Kaar. Det er det, som »intet Øje har set, intet Øre har hørt, hvad der ikke er opkommet i noget Menneskes Hjerte, hvad Gud har beredt dem, som elske ham.« Det vil blive langt ud over vore største Forventninger. Og den nye Jord vil genlyde af Guds og Lammets Pris.

Mange Spørgsmaal melder sig, om man ikke vil savne dem, der ikke kom med, hvad der skal bestilles, og saa videre. Men alt dette maa vi trøstigt overgive

til ham, der elsker mer end nogen Moder og er trofast i sine Forjættelser som i sine Domme.

Der lyder til Guds Børn fra alt dette en Røst: »*Bereder Herrens Vej!*« Apostlen Peter taler om at »forvente og *fremskynde* Guds Dags Tilkommelse.« Ja, forvente skal vi, »jeg venter Dig, Herre Jesus, til Dom, hvert Øjeblik jeg ser mig om;« op paa Zions Højder skal vi ofte og skue hjemefter, som en lille Pige, der første Gang var ude at tjene, atter og atter i sin Fritid løb op paa en Bakke, hvorfra hun kunde skimte Hjemmet. Men ikke skal vi forvente Herren ørkesløst, nej, *fremskynde* Herrens Dag. Hvorledes sker det? Ved, som før er sagt, at være Herrens Vidner baade herhjemme og ude i *Hedningeland*, bære Ordet, Omvendelsens og Syndsforladelsens Prædiken, videre og videre, lægge det nærmere og nærmere til Hjerterne.

Men først og fremmest beredes Herrns Dag der- ved, at Bønnen opstiger fra dit eget Hjerte:

*Men Du bered mig, Herre Krist, at vente
Den store Morgen, da Du vist vil hente
Fra Taaredalen og fra Jordekvalen
Mig hjem til Himmerig, til Frydedalen.*

»*Bered mig,*« Herre Krist, ja det skal være Brudens Bøn, og den skal lyde stærkere og stærkere mod de sidste Dage. Bered mig, Herre, at jeg maa være smykket med Bryllupsklædningen, »færdes i hellig Vandel og Gudsfrygt,« være rede, naar Du kommer, rede til at gaa Dig i Møde med Blus i Lampen min.

Lad brænde mit Hjertes Lampe bered
I Tro, i Haab og i Kærlighed!

»Og de, som var rede, gik ind med ham til Bryllupet; og Døren blev lukket« (Matth. 25).

C. ASSCHENFELDT-HANSEN:
**KIRKEHISTORIE FOR
MENIGHEDEN**

I—II.

Rigt illustreret.

Pris 12 Kr., indb. 18 Kr.

Som en Kirkehistorie særlig for Menigheden er den egnet, fordi den søger at vise Guds Førelse med den enkelte Slægt gennem Med- og Modgang og hele den dybe, aandelige Sammenhæng, der er i Menighedens Oplevelser.
(A. B. i Nationaltidende).

Det, som giver Bogen sin store Interesse, er de overordentlige mange Billeder, især Portrætter, som pryder den. De giver Værket en Betydning, hvorved det overgaar alle andre kirkehistoriske Fremstillinger paa Dansk.
(Dannebrog).

Kirkehistorie for Menigheden tør derfor i sin ny Skikkelse gøre Regning paa at finde samme gode Modtagelse som tidligere, ikke mindst blandt de unge, der vil høste rigt Udbytte af at fordybe sig i Guds Riges Historie her paa Jorden.
(Kr. Dagblad).

**Værket faas — om ønskes paa Rate-
betaling — hos alle Boghandlere og
Indre Missions Udsendinge.**

O. Lohse, Indre Missions Hus, København B.

